

Masteroppgave

Engasjement i lokalsaker:
Betydningen av stedsidentitet og stedstilknytning i konflikter om
fellesressurser

av

Lena Amundsen

Abstract

The backdrop of this project is a conflict between local hydropower plant developers and recreational users of a river environment near the town of Lillehammer. The case study investigates the relationship between place identity, place attachment and engagement in the recreational users of the shared environmental resources. The sample consists of second-home owners and other leisure-time users of the area, and a mixed-methods approach was employed. Through interviews (N=25) and surveys (N=31), several predictors of engagement in the conflict were investigated. Results show that the variables age, the experience of a "Lillehammer identity", as well as a sense of responsibility, all predict the respondents' degree of engagement in the conflict. It is also shown that the extent of respondents' private discussions of the conflict predicts their perceptions of the formal, official management of the conflict. In conclusion, variables associated with place identity and place attachment clearly predict the respondents' perception of own engagement in the conflict. Place attachment and place identity may be best understood as indicators of the value and importance attached to a place by the local community.

Innholdsfortegnelse

Innledning	4
Casebeskrivelse og forskningsspørsmål	4
Etiske retningslinjer for oppgaven	6
Presisering av definisjoner og begreper brukt i oppgaven	6
Teorier om stedsbånd, stedstilknytning og erfaringer til sted	7
Sted som begrep innen eiendom, promiljø og sosial kontekst	11
Metode	19
Valg av metode.....	19
Utforming og gjennomføring av intervju	20
Utforming og gjennomføring av spørreskjema	22
Sampling av deltagere	24
Samplestørrelse og alfanivå	25
Feilkilder	25
Resultater	26
Analyse av intervjuer	26
T-test og korrelasjonsanalyse.....	29
Regresjonsanalyse	34
Diskusjon	40
Diskusjon	40
Forslag til forklarende modell	46
Konklusjon	48
Referanser	49
Appendix A	51
Appendix B	55

Casebeskrivelse og forskningsspørsmål

Caset denne oppgaven tar utgangspunkt gjelder et vassdrag som over lengre tid har vært brukt innen kraftproduksjon og hvor det foreligger planer om å rehabilitere damanlegget og hvor det skal komme en ny gjennomgang av ny reguleringsplan for vassdraget. Elva og området rundt har imidlertid også vært brukt til fiske, hytteliv og annen fritidsvirksomhet fra gammelt av.

Norconsults rapport fra 2014 viser at planer for rehabilitering av damanlegg Krokflø var til godkjenning hos myndighetene 24. september 2013, og til godkjenning hos myndigheter, revidert i henhold til veileder for miljø og landskap den 28. februar 2014 (Norconsult, 2014). Rapporten er skrevet på oppdrag fra Eidsiva Vannkraft AS, som viser til nødvendigheten av å rehabilitere fyllingsdam Krokflø av sikkerhetsmessige årsaker da fyllingsdammen ikke lenger tilfredsstiller kravene. Planen er å gjøre dammen, som er en klasse 2 dam, om til en steinfyllingsdam med tetningsvegg i betong.

I rapporten kommer det frem at det har vært tidligere forarbeid datert tilbake til 2010 i forhold til beregninger av klassifisering av dammen og forprosjekter knyttet til damanlegget og Kroken. En revurdering av dammen ble gjort allerede i 2002 (Norconsult, 2014).

I sammenheng med anleggsarbeidet vil det opprettes et riggområde, samt et deponilager for fyllingsmasse. Dammen vil i en periode tappes ned og tørrlegges mens rehabiliteringsarbeidet pågår, og et restmagasin vil opprettes for å opprettholde magasin og vassdragskvalitet. Det ville også bli anlagt en anleggsvei for tunge anleggsmaskiner. Rehabiliteringen innebærer at eksisterende kronebredde økes til 4,5 meter av plassmessige årsaker. I følge denne rapporten skulle arbeidet ferdigstilles 2015 (Norconsult, 2014).

I etterkant av planrapporten kom det reaksjoner fra interessegrupper om feil og mangler i saksbehandlingsprosessen som gjorde at de tekniske planene fra første runde ble revidert og saken lagt ut til offentlig høring med frist 1. oktober 2015 (Lillehammer kommune, 2015). I den samlede saksfremstillingen kommer det frem at det var et stort engasjement rundt forvaltningen av området. Siden området er et mye brukt fritidsområde, ble kommunen bedt om å gjøre lokale interessenter kjente med saken. I den samlede saksfremstillingen kommer det også frem ni endringer av plansøknaden hvor blant annet ble lagt til rette for endringer av lagring av fyllmasse, fremkommelighet for brukere av området og ny utforming av toppdam og ny parkering (Stubsjøn, & Kvasnes, 2015).

På nåværende tidspunkt er planene om rehabiliteringen av dammen på Krokflø satt på vent hos NVE. I 2020 foreligger det en revisjon av reguleringen av mesnaelva. Sakens kjerne er uenigheter mellom Eidsiva, Mesnaelva velforening og Bevar Mesnaelva om hvorvidt en rehabilitering av Krokendammen er hensiktsmessig i forhold til de planene som er blitt oppgitt og det faktiske behovet. Det er også uenigheter mellom de ulike partene i saken om reguleringen av vassdraget foregår på rett måte.

Denne oppgaven dreier seg imidlertid ikke om hva som er rett og galt i disse uenighetene. Forskningsspørsmålet i denne oppgaven er hvilken rolle stedsidentitet og variabler knyttet til stedsidentitet og stedstilknytning har for graden av engasjement i slike saker, hvor det altså oppstår konflikt rundt forvaltningen av en felles ressurs.

Temaet som tas opp i oppgaven er viktig for å forstå befolkningens engasjement i saker hvor det er uenigheter om forvaltning av en felles ressurs mellom ulike parter. En bedre forståelse av de ulike faktorene som kan predikere engasjement, kan også gjøre det lettere å forstå de verdiene som faktisk er knyttet til steder. Kanskje kan man da unngå konflikter som følger av misforståelser og av utilstrekkelig kunnskap om hvilken betydning et sted kan ha for deler av en lokalbefolkning.

Etiske retningslinjer for oppgaven

Da oppgaven fokuserer på personers individuelle meninger og holdninger, er det nødvendig å forholde seg til etiske prinsipper for hvordan man behandler data og respondenter til undersøkelsen. Alle deltagere fikk derfor informasjon på forhånd hva undersøkelsen dreide seg om, og at de fritt kunne velge å trekke seg fra undersøkelsen ved ønske om dette.

Alle besvarelsene ble merket med en numerisk ID for å sikre at alle besvarelser ble anonymiserte og ikke mulig å spore tilbake til enkeltpersoner. Alt datamateriale ble oppbevart utilgjengelig for andres innsyn og det var kun forsker som hadde tilgang til å se dette materialet.

Det ble også skrevet opp en liste over de deltagerne som ønsket å få tilsendt en oppsummering eller oppgaven i sin helhet etter endt deltagelse. Dette som en påskjønnelse for å ha deltatt i studien. Denne listen blir også behandlet som konfidensiell.

Presisering av definisjoner og begreper brukt i oppgaven

Krokflø, Kroken. Geografisk område i Lillehammer, området hvor det aktuelle damanlegget ligger.

Mesnaelva, Mesnavassdraget. Elv i Lillehammer. Elva har sitt utløp fra Nord-Mesna, går via Kroken og Krokflø ned gjennom Lillehammer og renner ut ved Mjøsa.

Stedsidentitet. Begrep som omfatter i hvilken grad personer identifiserer seg med et sted eller område, i denne sammenheng Lillehammer, Kroken og Mesnaelva. Begrepet legger mest vekt på den kognitive oppfattelsen av hvordan man identifiserer seg med stedet.

Stedstilknytning. Begrep som omfatter hvor tilknyttet man er et område. Begrepet legger mest vekt på den affektive tilknytningen til et sted, her Kroken og Mesnaelva. Tar også utgangspunkt i emosjonelle bånd til stedet.

Teorier om stedsbånd, stedstilknytning og erfaringer til sted.

Hammit, Kyle og Oh (2009) så utfordringer knyttet til begrepene stedsbånd og stedstilknytning. De påpeker at en vesentlig forskjell mellom disse to konseptene ligger i at de opprinnelig ble brukt i ulike disipliner. Stedsbånd som begrep ble først og fremst brukt innen sosialpsykologien i forbindelse med relasjoner og mellompersonlige interaksjoner.

Stedstilknytning antas å være et nyere begrep som har sitt utspring fra miljøpsykologi og geografi. Stedstilknytning tar utgangspunkt i relasjonen og interaksjonen mellom personer og sted. Hvor mange og over hvor lang tid en person hadde erfaringer til et sted, ble ansett som en viktig variabel i hvordan man forstår stedstilknytning. De argumenterer for at det er mye som tyder på at gjentatte, lengre interaksjoner med et sted skaper økt tilknytning. Kognitiv og emosjonell tilknytning til et sted vil også kunne være relatert til behovet for å oppsøke og erfare stedet oftere. De fant ut at det var til dels vanskelig å sammenligne ulike modeller, fordi konseptualiseringen av stedsbånd og stedstilknytning var for uspesifisert, og at stedstilknytning kunne være en underliggende dimensjon av stedsbånd. Stedsidentitet kan være like viktig å se på, da stedsidentitet tar for seg verdier, antagelser, tanker, meninger og adferdstendenser som strekker seg utover det emosjonelle perspektivet. Det gir likevel et utfordrende og komplekst mål på en skala, særlig med tanke på at lengden på spørreundersøkelser i utgangspunktet er et problem (Hammit et al., 2009).

Hammit, Backlund og Bixler (2004) fremmet gjennom sine studier en hypotese om at erfaringsrikhet over gitte tidsrammer har påvirkning på personers tilknytningsbånd til rekreasjonssteder, og hvorvidt personene valgte å bytte ut disse områdene. Tidligere erfaringer viste seg å være knyttet til ulike typer og ulike grader av stedsbånd. Studiet ble gjort på fiskere i et område, hvor fiskerne ble kategorisert etter deres ulike tilknytninger til stedet. Det var fire grupper, representert som nybegynnere, gjester, lokale og veteraner. Et av funnene som ble gjort var at man så at veteraner og lokale hadde en høyere grad av bundethet til stedet enn andre, og at veteraner og gjester hadde den høyeste graden av hvorvidt de brukte andre steder. Likevel påpekes det at det kan være andre underliggende faktorer for utviklingen av stedsbånd og hvor bundet en person føler seg til et sted, som det ikke er blitt redegjort for. Det er mulig å analysere stedsbånd utenfor de to tradisjonelle dimensjonene identitet og avhengighet (Hammit et al., 2004).

Manzo (2003) påpekte at det kreves en dypere og bredere forståelse av komponentene som virker inn på relasjonen mellom person og sted. Det er særlig tre hovedpoenger han trekker frem i sin litterære analyse av stedstilknytning. Første poeng er at menneskers følelsesmessige forhold til steder omfatter en større bredde av fysiske settinger og emosjoner. Det andre poenget som trekkes frem er at folks forhold til ulike steder er dynamiske og er i stadig forandring. På den måten kan det være bevisste prosesser som spiller inn på stedstilknytning hvor mennesker aktivt former sine liv gjennom miljøet. Det siste poenget som trekkes frem er at menneskers emosjonelle forhold til ulike steder eksisterer innen et større sosio-politisk miljø. Argumentet for dette er at man ikke kan snakke om følelsesmessig tilknytning uten å nevne det politiske aspektet ved tilknytning, som baserer seg på hvem vi er, hvor vi opplever at vi befinner oss i livet, og hvor vi føler tilhørighet. Manzo viser til at man i det han kaller «identitetspolitikk» søker å skape og gjenskape seg selv i relasjon til andre og verden rundt oss. Menneskets identitet er i stadig forandring ut ifra dets interaksjon med verden rundt, og den tilbakemeldingen man får fra omverden om seg selv (Manzo, 2003).

Prohansky, Fabian og Kaminoff (1983) argumenterte for at at stedsidentitet ikke må sees bare som en bevisst kognitiv opplevelse av et sted, men at det er mange andre faktorer som spiller inn i måten man opplever stedet på. At man har preferanser for ulike steder kan basere seg på hvor man befinner seg på personlighetsskalaen. Typisk introverte vil ha andre miljøpreferanser enn ekstroverte. Videre vil man ha minner, følelser og tolkninger som er ubevisste faktorer som spiller inn når man oppfatter et miljø som komfortabelt eller ikke. Det er også en faktor at sosiale roller man har fått i ulike miljøer, har betydning for hvordan man oppfatter omgivelsene. Dette kan være uten at disse rollene er bevisste. På mange måter kan det se ut som om opplevd identitet til et sted ligger lenger unna bevisstheten enn det kan være naturlig å anta. Det er også andre subfaktorer som føyer seg inn i rekken av mulige faktorer for stedspreferanse og stedsidentitet slik som sosiale normer, adferd, samt lover og regler som påvirker selve bruken av området (Prohansky et al., 1983).

En studie gjort av Williams og Roggenbuck (1989) så på rekreasjonsressurser som et resultat av attribusjoner som skaper eller legger til rette for ulike rekreasjonsaktiviteter og behov. De

mente at stedstilknytning er et konsept som omfatter funksjonelle og emosjonelle behov, samt at det er av symbolsk betydning og tilknytning. Det er flere begreper som danner grunnlaget for deres teori om stedstilknytning og menneskets forhold til rekreasjonsområder. Det første begrepet er stedsavhengighet; Stedet må oppfylle brukerens behov eller naturlig legge til rette for ønskede aktiviteter. Stedsidentitet anses i denne studien som den emosjonelle eller symbolske verdien en person opplever at et sted har. Dette kan basere seg på hva personen mener stedet symboliserer eller står for. Ofte er stedsidentitet knyttet til barndomsminner eller til større og mer abstrakte ideer som for eksempel nasjonalmonumenter eller nasjonal arv. Ressursavhengighet er det tredje begrepet de beskrev i sine studier. Det referer til hvor viktig ressursen er for å kunne holde på med spesifikke aktiviteter. På den måten kan det også anses som en funksjonell tilknytning, fordi stedet fyller en funksjon for brukeren. Studiet peker på at det er mulig at steder har ulike typer tilknytning. Noen steder kan fungere som et emosjonelt eller symbolsk sted hvor personer på ulike måter er emosjonelt eller symbolsk knyttet til stedet. Andre steder kan være mer funksjonelle, idet de gir en funksjonell tilknytning hos de som bruker området. Ut ifra deres egen forskning dukker det opp et spørsmål om hvorvidt tilknytning er noe som skjer ut ifra ulike dimensjoner og faktorer, eller om tilknytning har en underliggende felles komponent, men utvikler seg til å følge ulike modeller på et senere tidspunkt (Williams & Roggenbuck, 1989).

En annen studie av områder for friluftsliv ble foretatt av Williams, Patterson og Roggenbruck (1992). De studerte relasjonen mellom symbolsk og emosjonell stedstilknytning og brukere av villmarken. Gjennom spørreundersøkelser fikk de tak i brukere av ulike villmarksområder. De så også på forskjellen mellom stedstilknytning og tilknytning til villmark. En høy tilknytning til stedet ble assosiert med en høy grad av tilknytning til villmark. Stedstilknytning er også assosiert med hvilken type erfaringer personer har når de drar til ulike områder. De som drar til området av grunner knyttet direkte til stedet scoret høyere på stedstilknytning enn de som dro til stedet primært på grunner slik som aktiviteter og de som var fokusert på det sosiale. Det samme gjaldt også i noen grad for tilknytning til villmark. De som var fokusert på stedet i seg selv scoret høyere på tilknytning til villmark enn de som var fokuserte på aktiviteter eller sosiale kontekster. Studien konkluderte med at et studie alene ikke kan omfatte hele fenomenet som er stedstilknytning, fordi begrepet er så stort og omfatter mange variabler som kan assosieres med tilknytningsprosessen og steders betydning for personer med ulike

interesser. Å kartlegge stedstilknytning kan likevel være en bidragsyter når det oppstår konflikter om ressursbruken av ulike områder mellom ulike interessegrupper, ettersom det kan være med på å definere ulike konsepter som ulike aktører opplever at stedet er for dem. I mange tilfeller har utnyttelsen av naturressurser blitt gjennomgått på økonomisk og til dels økologisk bakgrunn, men ofte har det symbolske og den spirituelle verdien av disse stedene vært ignorert. Stedstilknytning kan derfor i ulik grad beskrive hvorfor konflikter oppstår i spørsmålet om forvaltning av en naturressurs (Williams et al., 1992).

Et av de største utfordringene med dagens forvaltning av økosystemer, argumenterer Williams og Stewart (1998), er å behandle mennesket som en vesentlig del i disse økosystemene. Til tross for mange ulike modeller, så har enda ikke mennesket noen vesentlig plass eller betydning i disse modellene, dette selv om modellene retorisk sier noe annet. Å innføre begrepet stedsopplevelse mener de derfor er et viktig moment for å korte ned avstanden mellom økosystemer i vitenskaplige termer og forvaltningen av økosystemer. På mange måter har likevel stedsopplevelse blitt en barriere i stedet, og skapt utfordringer i forvaltningsaker. For mange forvaltere har stedsopplevelse blitt oppfattet som et argument for å hindre dem fra å gjøre deres jobb, selv om stedsopplevelse er et begrep som best brukes med hensikt å skape forståelse av at mennesker knytter bånd til sine omgivelser og spesifikke steder, samt hvordan de identifiserer seg med og responderer på omgivelsene. Det foreslås at man tilnærmer seg flere dimensjoner på hvordan man best skal forstå det komplekse begrepet stedsopplevelse. Blant annet er dette viktig for å forstå hvordan mennesker danner emosjonelle bånd med steder over tid, og familiariteten mennesket har med disse stedene. Et viktig element er å se hvor sterke verdiene og de symbolske meningene et sted har for menneskene som bruker det. Dette selv om det kan være vanskelig for utenforstående aktører å identifisere de konkrete faktorene. Videre er vektlagte verdier som også er synlig for utenforstående viktig, selv om disse verdiene kanskje ikke er synlige før de trues direkte. Andre dimensjoner nevnes å være bevisst konstruerte betydninger steder har, som for eksempel en felles kulturell eller delt sosial verdi, samt at man er bevisst på hvordan disse sosiale interaksjonene og kulturelt delte verdiene knyttet til et sted formes (Williams & Stewart, 1998).

Sted som begrep innen eiendom, promiljø og sosial kontekst.

Ett annet vesentlig spørsmål ble løftet frem av Hidalgo og Hernández (2001). De undersøkte begrensningene rundt stedstilknytning i forhold til avgrensning av «sted». De undersøkte også hva denne avgrensingen hadde å si for hvordan man definerer et sted, ettersom mange studier avgrensner «sted» til nabolagets rekkevidde. De viser også til utfordringene ved at andre studier ser på stedstilknytning hvor man bruker «sted» som et definisjonsbegrep på sosiale miljøer. Ved å avgrense og kategorisere sted, kunne Hidalgo og Hernández måle graden av tilknytning. De studerte stedstilknytning i tre ulike kategorier (hus, nabolag, by) og i to ulike dimensjoner (fysiske omgivelser og sosiale omgivelser). Deres data ga særlig tre hovedpoenger. Stedstilknytning til nabolag syntes å være den svakeste tilknytningen. De kunne også argumentere for at sosial tilknytning til et sted er større enn fysisk tilknytning. Et siste vesentlig poeng var at graden av tilknytning varierte med alder og kjønn. Sosial tilknytning hadde en høy score i alle undersøkelsene de gjorde, og de argumenterer for at også tidligere studier bygger opp under deres teori om at stedstilknytning kan identifiseres med personers tilknytning til menneskene som bor eller store deler av tiden oppholder seg der. Likevel avskrives ikke viktigheten av den fysiske tilknytningen til stedet, og at disse to faktorene ofte kommer sammen i ulike studier (Hidalgo & Hernández, 2001).

Rogan, O'Connor og Horwitz (2005) undersøkte hvordan forandringer i biofysiske omgivelser påvirket menneskers oppfattelse av sted. De fant ut at sted er mer enn bare en bakgrunn for opplevelser. Deltagerne i studien beskrev komplekse og intime forhold til deres omgivelser. Steder ble rapportert til å ha sterke personlige betydninger for læring, personlig vekst, familiekontinuitet, tilføring av steder for religiøse tradisjoner, samt regulering av emosjoner. Et av de mest interessante funnene som ble avdekket i studien var at en degradering av biofysiske komponenter ikke umiddelbart ble oppdaget og erkjent av de som bruker området, men at en «øyeåpner» kunne endre deres oppfattelse av omgivelsenes tilstand. Videre viste de til funn som tyder på at slike bevisstgjøringer fører til en endring av intimitet til omgivelsene. Å ha positive erfaringer med miljøet hadde mye å si for deltagerens persepsjon og adferd i forhold til konservering av miljøet. Positive tidligere erfaringer med miljøet gjorde at

deltagerne opplevde tilfredsstillelse, oppmuntring og positiv selvfølelse når de hadde deltatt i arbeid relatert til miljøvern i området. På den annen side, de som opplevde negative erfaringer med miljøet ofte opplevde følelser slik som hjelpsløshet, fortvilelse og i ytterligere fall trekker seg ut av konservative aktiviteter fordi de opplever at det ikke nytter (Rogan et al., 2005).

Det trekkes frem at miljømessige problemer ikke er problemer mellom mennesker og miljøet, men heller problemer mellom medlemmer av et sosialt system (Uzzell, Pol & Badenas, 2002). Det påpekes at slik som mange andre problemer, vil ikke miljømessige problemer bli skapt av eller kunne løses av et enkelt individ. Slike typer problemer må løses i et fellesskap ettersom folk er avhengig av hverandres samarbeid. Hvor behjelpelige og samarbeidsvillige andre mennesker oppfattes som har en betydelig påvirkning på hvor egen villighet til å endre egen adferd. Det nevnes at kollektiv sosial prosess er en av hovedbrikkene for å forstå miljømessige holdninger og adferdsendring. Funnet gjennom deres studier peker mot at identitet og prosesser knyttet til sosialt samhold er en bidragsyter til adferd og holdninger til miljø. Hvor sterkt det positive forholdet er mellom stedsrelatert sosial identitet er påvirker hvor bærekraftig miljøet er. Sosialt samhold og stedsidentitet påvirker hvor godt ivaretatt miljøet er som gir seg positivt utslag på egen identitet og ivaretagelsen av og bærekraften i miljøet. For de som opplevde lavere identitet til et sted oppdaget man også et mindre bærekraftig miljø og lavere sosialt samhold. Konklusjonen fra studiet var at man må skape et bærekraftig system for miljøet for at miljøet skal kunne bli bærekraftig. For å skape dette foreslås det at man tenker på lang sikt, og at man bruker relasjonene mellom de som bor i miljøet, både individuelt og på kollektivt nivå. For å kunne skape endring i adferd knyttet til miljø, må man tilnærme seg identitetsprosessen og den identifiseringen personer gjør seg med et sted, gjennom sosiale kollektive handlinger (Uzzell, et al., 2002).

En studie gjort på Svalbard tok for seg hvordan hurtige endringer i det naturlige og det sosiokulturelle miljøet skjer som følge av ressursutnyttelse og menneskeskapt utvikling i det polare strøk. Dette har medført at flere stedsrelaterte verdier og betydninger har blitt påvirket, og studien tar for seg hva dette har å bety for stedsbetydningen hos de bosatte på Svalbad (Kaltenborn, 1998). Deltagerne i undersøkelsen ble delt opp i ulike grupper ettersom hvor sterkt de scoret på stedsidentitet. Blandt deltagerne i undersøkelsen var synet på villmarken på

Svalbard jevnt over positiv, hvor de fleste som deltok i studien anså naturen på Svalbard som verdifull. Gjennom studiene så man at de som scoret høyt på stedsidentitet i mindre grad brukte andre områder på Svalbard til rekreasjon enn der de holdt til, men studien viste også at de med en lavere grad av stedsidentitet, i langt større grad ville valgt andre steder som rekreasjonsområde enn Svalbard, dersom miljøproblemer ble for store. Det ble også gjort funn på at de med høy stedsidentitet også hadde en høyere grad av vilje til å finne løsninger på miljømessige problemer. Samme gruppe hadde også færre respondenter som rapporterte at de ville være likegyldige eller ikke reagere på miljøproblemene. Gruppen med lav stedsidentitet hadde mer markante tendenser til likegyldighet, og ville i mindre grad ha reagert på miljømessige problemer, mens en liten subgruppe ville ha vært villige til å være med på å finne en løsning. Et annet funn viste at de mest etablerte på Svalbard anså de som besøkte øyene utenfra som en større miljømessig utfordring enn mange andre typer miljøproblemer (Kaltenborn, 1998).

Jorgensen og Stedman (2006) gjorde en studie om opplevelsen av «sted» på en gruppe som eide eiendom langs kysten. Målet med undersøkelsen var å finne en multidimensjonell forklaring på opplevelsen av sted knyttet til kognitive, affektive og innbyggenes relasjoner til miljøet. En av modellene som ble fremlagt tok for seg flere ulike faktorer som det ble tatt høyde for i studien, blant annet alder, hvor lenge man har eid eiendommen, hvor positive man var til utbygging av området, hvor mange dager man tilbragte ved eiendommen forrige år, antall aktiviteter ved sjøen, samt variabler for holdninger og ulike stedsdimensjoner. Ut ifra resultatene kunne man se at de som hadde høyest grad av ønske om utbygging langs stranden, også syntes at sjøen var sentral i deres opplevelse av eiendommen, samt at de også var mer negative til å beholde naturlig vegetasjon på eiendommen. Stedsidentitet viste seg å være predikert best ut ifra hvor viktig respondentene oppfattet sjøen. Sjøens viktighet hadde også stor innflytelse på hvilken grad man ønsket utbygging langs stranden og hvor mange dager man tilbrakte ved hytten. Til konklusjon ble det nevnt at å studere den multidimensjonelle tilnærmingen til stedsopplevelse kan ha store fordeler i møte med mellomgruppekonflikter i et spesifikt område. Dette fordi ulike grupper har ulike oppfatninger om hva som er viktig for området og hvordan man best utnytter det ut ifra hvilken identitet man har til stedet (Jorgensen og Stedman, 2006).

Et annet tema som tas opp er globalisering og det sosialt konstruerte perspektivet på villmark og stedstilknytning til naturlige områder (Williams, 2000). Det er en praktisk verdi i å forstå hvordan steder er formet til sosiale konstruksjoner og således sosialt konkurranseutsatt. Globalisering og modernisering skaper et voksende konkurransepreg rundt steder i økosystemer som oppleves som verdifulle, og dette gjør at man får store problemer og konflikter i hvordan man skal forvalte slike resurser. Det å forstå prosessen bak hvordan mennesket skaper og konkurranseutsetter slike steder, står i sentrum for hvordan man bedre kan forstå og behandle ressurskonflikter. Dette gjelder også andre konflikter som strekker seg ut over rekreasjonelle behov og konflikter relatert til naturlig forvaltning, men også andre ressursutvinningskonflikter slik som gruvedrift, skogdrift og beitemark. På mange måter kan det trekkes linjer til at tverrfaglig samarbeid om forvaltning av resurser i seg selv er med på å konkurranseutsette og skape konflikt over naturressurser og steder av verdi, med den begrunnelse at forskere, forvaltere, og planleggere alle har sine interesser i disse typer områder. Det viktigste er likevel at når disse ulike aktørene går sammen i tverrfaglige team, er forhandlingsprosessen mellom dem en viktig bidragsyter til at man kan finne den mest riktige løsningen for forvaltningen av et sted som er av stor betydning for flere grupper (Williams, 2000).

Kruger og Williams skrev i sin artikkel (2007) om stedsrelaterte konsepter og hvordan disse er faktorer i offentlig involvering, konflikter, forvaltning av rekreasjonsressurser og landskapsplanlegging og design. De ønsket gjennom sin artikkel å formidle hvordan man bedre kan forstå hva mennesker verdsetter og bryr seg om i miljøer. De kom opp med en modell for hvordan man best kan planlegge steder. Modellen viser til at man må forstå det underliggende fundamentet i relasjoner til steder. Dette kan være identiteten til et sted, betydningen av det og bruksområde. Gjennom disse punktene kan man finne alternative forvaltningsmåter og bedre design som ikke skaper konflikter mellom interessegrupper. Gjennom modellen for stedsbasert planlegging kan dermed forvaltningen av steder med stor betydning kunne ivaretas og konflikter unngås. Deres teori om stedsbasert planlegging kan styrke fellesskapets medlemmer og bygge et samfunn. Man kan også engasjere samfunnet i en rekke aktiviteter, bygge relasjoner basert på tillit og få tilbake troverdighet. Det er også mulig å kunne delta i felles læring, øke bevisstheten på og dempe konflikter, skaffe helhetlige planer og gi en større betydning til stedet ved å inkludere fellesskapet i planleggingen av et sted. Det

nevnes at det likevel er behov for mer forskning på hvordan bedre forstå stedstilknytning og faktorer som påvirker tilknytning ikke minst hvordan tilknytning påvirker holdninger til forvaltning av områder og deltagelsen i planleggsfaser innenfor forvaltning. Å forstå livskvalitet, stedsopplevelse, stedstilknytning og tilfredshet er nøkkelbegreper for å kunne oppnå en bedre forvaltning av områder tilknyttet offentlige landskap, slik som parker, skogholdt, og andre vernede områder (Kruger & Williams, 2007).

Kaltenborn, Andersen, Nellemann, Bjerke and Thrane (2008) gjorde en undersøkelse av hva slags holdninger lokale innbyggere i to mindre samfunn i Sør-Norge hadde ovenfor utbygging av feriehjem og hytter og deres generelle holdninger til miljø. Fordi flere faktorer spiller inn på holdninger ovenfor forandringer, ble også faktorer som samfunnenes økonomiske avhengighet av turisme og tilknytning til lokalsamfunnet inkludert som mulige prediktorer. Deres resultater viste at miljømessige holdninger er relatert til holdninger om utbygging av hyttefelt og ferieboliger. De som viste høyere grad av miljømessig orientering, viste også en mindre støttende holdning ovenfor fremtidige utbyggingsplaner og fremtidig utbygging av utleiehytter. I tråd med dette resultatet viste også analysen fra studien at innbyggere med lavere miljømessig orientering også var mindre negative til utbygging av nye hyttefelt og utleiehytter til turistnæringen. Deres modell viste også at det var flere relasjoner mellom faktorene. Blandt annet var miljøorientering assosiert med både opplevd miljøfordeler, sosiokulturelle fordeler og økonomiske fordeler. Tilhørighet til det lokale samfunnet påvirket i størst grad oppfattelsen av økonomiske fordeler for samfunnet, det samme gjaldt også for samfunnets opplevde økonomiske avhengighet av utbygging. Alle disse faktorene var assosiert med hvordan man oppfattet utbygging av hyttefelt og turistnæring. Forskningen viste utfordringen ved hvordan lokale planleggere ofte mangler tilstrekkelig informasjon om holdningene de lokalt bosatte har til utbygging av hyttefelt. Ofte er slike situasjoner dominert av sterke aktører som entreprenører og grunneiere, som gjerne skaper grobunn for skepsis og i ytterste konsekvens konflikt. Å involvere lokalbefolkningen i slike saker kan være hensiktsmessig for alle parter (Kaltenborn et al., 2008).

En annen forsker som har sett på utfordringen med hurtig økende antall sesongboliger som bygges i landlige strøk er Stedman (2006). I sin rapport sammenlignet han sesongbeboere med fastboende og hva dette har å si for stedstilknytning, ettersom sesongboende ofte er

antatt å være «utenforstående». Resultatene fra undersøkelsen ga at dersom sesongboende var mye til stede og opplever en høy grad av kontinuerlig rekreasjon i området, så har ikke fastboende «monopol» på stedstilknytning. I enkelte tilfeller hvor sesongbeboerne brukte feriehuset hyppig, viste de høyere grad av stedstilknytning enn fastboende. De to gruppene representerte også ulike verdier i sin stedstilknytning. Der fastboende opplevde verdien av sosial tilhørighet og følelsen av nettverk og samhold som det viktigste elementet i sin stedstilknytning, opplevde sesongbeboere at det var selve miljøet og miljøets kvaliteter som var vesentlig for deres grad av stedstilknytning. Likt for begge var at innsjøer og vann spilte en vesentlig rolle for opplevelsen av stedstilknytning. Her argumenteres det for at vann og sjøer er viktig for identifiseringen av et område, og er mer avgjørende i stedstilknytning som faktor enn for eksempel landsbyer. Det viste seg også i studien at mange identifiserte seg med innsjøen og ikke med landområdene rundt, og at mange av respondentene kunne navnet på alle beboerne rundt innsjøen, men få eller ingen navn på beboere lenger innover området, vekk fra innsjøen. En grunn til dette kan være at fellesaktiviteter som styres på vannet er organisert mellom beboerne, og at samhandling om disse aktivitetene gjør at de som bor nærmest innsjøen interagerer og samarbeider oftere, og derfor kjenner hverandre bedre (Stedman, 2006).

En annen studie gjort på samfunnstilknytning i naturlige områder rike på bekvemmeligheter ble gjort av Matarrita-Cascante, Stedman og Luloff (2010). De sammenligner forskjeller og likheter mellom fastboende og sesongbeboeres tilknytning til lokalsamfunnet i et naturlig miljø rikt på fasiliteter. Resultatene fra denne studien ga at permanente beboere i høyere grad var tilknyttet lokalsamfunnet enn sesongbeboere. Faktorer slik som religiøse tradisjoner, alder, hvor lenge man hadde hatt eiendom i området, i hvilken grad man deltok i ulike lokale aktiviteter, og frekvensen på hvor mye man interagerer med andre naboer var assosiert med høyere tilknytning. For sesongbeboere var det interaksjon med naboer og familie som best predikerte graden av tilknytning til lokalsamfunnet. Til sammenligning var det graden av interaksjon med naboene alene som økte tilknytningen til lokalsamfunnet. Studien viste at det er langt flere likheter mellom sesongbeboere i området hvor studiet ble gjort enn forskjeller mellom gruppene. Medlemskap og felles bruk av den lokale kirken gjorde at opplevelsen av fellesskap og tilknytning til lokalsamfunnet fikk en fellesnevner som er argumentert til å være den underliggende faktoren for hvorfor det var så mange likheter mellom gruppene. Denne

kirken reflekterte felles tro, feller verdier og kunne sees som en felles platform for sosial interaksjon og opplevd tilhørighet. Et annet argument for at det eksisterte mange likheter mellom gruppene var at miljøet de hadde eiendom i var av lik karakter og de delte mange fellestrekk med tanke på fasiliteter og bruk av området. Dette ga ganske like livsstiler for begge gruppene, som for eksempel roligere livsstil, og avslapning i forhold til det naturlige miljøet rundt. Studiet konkluderte med at både fysisk og sosialt miljø er med på å forme tilknytning til lokalsamfunnet og fellesskapet, noe som gjelder både for fastboende og for sesongboere (Matarrita-Cascante et al., 2010).

Paasi (2003) tok opp i sin artikkel relasjonen mellom region og sted, og hva disse har å si for begrepet regional identitet. Regional identitet blir i denne artikkelen sett på som en konseptualisering av identitet gjennom territoriell avgrensning, fortolkning av regionen man tilhører gjennom institusjonering og andre stedssymboler og institusjoner. Andre måter å beskrive regional identitet på har vært gjennom sosiale, landskapsmessige og miljømessige faktorer. Det er likevel mange lite undersøkte faktorer og betydninger av regional identitet, som Paasi summerer opp i sin artikkel. Blandt annet er det viktig å bevege seg fra hva regional identitet er til hva folk mener når de snakker om sin regionale identitet. Denne oppfattelsen av regional identitet burde være konseptualisert gjennom forskning og undersøkelser i større grad (Paasi, 2003).

Det er med utgangspunkt i disse teoriene at stedsidentitet defineres som en kognitiv opplevelse av å ha tilknytning til et sted. Når en person bevisst opplever at et sted er med på å definere hvem han eller hun er, er dette et eksempel på stedsidentitet. Når en person føler tilknytning til et sted på grunnlag av affekt, vil dette være personens stedstilknytning. Slik det kommer frem av tidligere forskning, har tiden og antallet erfaringer mennesker har i gitte områder noe å si for graden av stedsidentitet. Det kan også være mulig å annta at sosialt fellesskap og interaksjon mellom brukerne av området har noe å si for stedstilknytningen. Det er også dokumentert at både stedsidentitet og stedstilknytning har påvirkning på engasjement i saker som handler om miljøkonsekvenser og promiljøadferd.

Den videre forskningen vil derfor se nærmere på variabler som kan beskrive graden av stedsidentitet og stedstilknytning. Videre vil forskningen se på hvordan de samme variablene kan påvirke graden av engasjement hos lokalbefolkningen som bruker området. Alder vil bli vektlagt fordi dette sier noe om potensielt hvor mange år en person har kunnet erfart området.

Engasjement vil bli målt blandt annet ved å se på hvor ofte respondentene diskuterer saken, hvilken grad av ansvarsfølelse de har for området. Engasjement vil også bli målt ved å se på hvor godt satt inn i saken respondentene beskriver at de er.

Noen umiddelbare hypoteser er at det er en sammenheng mellom alder, i hvor stor grad man oppfatter seg som Lillehamring og ansvarsfølelse ovenfor området er med på å predikere engasjement. Siden det å oppfatte seg som Lillehamring og å ha vært i området i lang tid er forbundet med kognitiv identitet. Ansvarsfølelse for området handler om en affektiv tilknytning og en underliggende samvittighet for hva som skjer med området, og kan derfor også være med på å påvirke graden av engasjement hos lokalbefolkningen. Det kan også være mulig at hvor ofte man diskuterer saken og hvordan man oppfatter saksbehandlingen kan ha noe å si for engasjementet.

Valg av metode

Caset har flere ulike sider ved seg som krever forskjellige strategier for å komme frem til en god beskrivelse. Det var derfor naturlig å velge et mixed method design for å kunne oppnå best mulig forståelse av et komplekst fenomen. Et mixed method design gir muligheten til å triangulere resultatene man får, ved å gi forskeren større valgfrihet til å bruke både kvalitative og kvantitative verktøy. Det skal likevel her nevnes at selv om man bruker mixed method design og får en triangulering av data, betyr ikke dette at kvantitative og kvalitative metodeverktøy vil måle nøyaktig det samme resultatet. Det er her snakk om å måle et tema ut ifra to ulike perspektiver (Svartdal, 2009).

Problemstillingen i forhold til valg av metode var at flere av faktorene som man ønsket å måle, ikke uten videre kunne operasjonaliseres til et kvantitativt mål. Andre forhold var imidlertid bedre egnet for kvantitative verktøy enn for kvalitative. I denne studien ønsker man å undersøke om det er faktorer som spiller inn på identitet, og om disse kan predikere engasjement i saker hvor forvaltning av naturressurser kan skape konflikt. Ved bruk av bare kvantitative verktøy og kvantitative data, ville mye annen informasjon om caset gå tapt. Men ved å bare bruke kvalitative data, ville man miste muligheten til å måle kvantitativt operasjonaliserte faktorer som har støtte fra tidligere forskning, og som er naturlig å måle i denne sammenheng.

Mixed method design kan implementere kvantitative og kvalitative metoder enten samtidig i undersøkelsen, eller i sekvens. I denne sammenhengen ble det brukt et kvantitativt verktøy før man brukte et kvalitativt verktøy. Respondentene ble først gitt et spørreskjema med en likertskala på 1-5, og deretter gjennomførte de et tilsvarende semi-strukturert intervju.

I dette forskningsdesignet har kvalitative og kvantitative metoder blitt likt vektlagt, og studien tar utgangspunkt i en rekke tidligere teorier og er derfor forankret i en forklarende dimensjon av mixed method design (Svartdal, 2009).

Utforming og gjennomføring av intervju

Intervjuer skjer gjerne med en og en person av gangen, men kan også gjennomføres gruppevis. De kan også brukes sammen med flere andre metodeverktøy, eller kan være det eneste verktøyet som brukes. I denne oppgaven ble det mest naturlig å gjennomføre intervjuene med respondentene enkeltvis. Det øker sjansen for at alle data kan oppfattes og skrives ned for senere transkribering og analyse. Det sikrer også at ytre påvirkende faktorer ikke spiller inn, slik at respondentene hadde tilnærmet like forhold under besvarelsen (Svartdal, 2009). Et av hovedargumentene for å bruke intervju i denne undersøkelsen er rikdommen på data som kan samles inn innenfor et relativt avgrenset tema.

I spørsmålet om hva slags type intervju som passer best for denne studien, var en mellomting mellom semistrukturert og strukturert intervju det som passet best. Under ustrukturerte intervjuer vil man ha gitt et tema og fått en stor mengde data. Men her bestemmes spørsmål ut ifra dialogen. Uten en forhåndsbestemt plan kan dette ta mye lenger tid enn et mer strukturert opplegg, og besvarelsene ville skapt for stor variasjon til å kunne sammenligne alle respondentenes svar. Til tross for at man hadde fått muligheten til å få svært utdypende svar og forfølge disse videre, ville derfor ustrukturerte intervjuer ikke være et fornuftig valg for denne studien (Svartdal, 2009).

Fordelen med semistrukturerte intervjuer er ikke bare at man har forhåndsbestemte temaer man skal igjennom, men også at man kan variere rekkefølgen av disse temaene. Det gir også muligheter for improvisasjon for å kunne utbrodere temaer. Semistrukturerte intervjuer er relativt vanlige i forskningssammenheng (Svartdal, 2009), og er også utgangspunktet for datainnsamlingen i denne oppgaven.

Siden semistrukturerte intervjuer kan ha en tendens til å spore av, ble det imidlertid valgt å legge til et begrenset element fra strukturerte intervjuer (se appendix A). Strukturerte intervjuer har et bestemt sett med spørsmål, og svarene på disse kan gis verbalt eller på en skala, eller som oppgaver. Denne forhåndsbestemte svarmuligheten gjør det lettere å sammenligne de ulike besvarelsene, men gir mindre rom for respondentene til å kunne svare selv og utdype seg (Svartdal, 2009).

Det ble derfor laget en intervjuguide for den semistrukturerte delen av intervjuet som inneholdt spørsmål med rom for respondentens egne utdypninger. Det ble også laget noen få

spørsmål spørsmål som kunne brukes i spørreskjemet under intervjuet. Et eksempel er spørsmålet om respondenten bodde på Lillehammer. Her er svarmulighetene bare ja-nei, men hadde et påfølgende spørsmål om hvor lenge personen har bodd på Lillehammer gir muligheter for grundigere og friere svar. De øvrige spørsmålene la opp til at respondenten selv kunne utbrodere sine svar, og ga dessuten spillerom for nødvendige oppfølgingsspørsmål fra intervjueren.

Viktig for intervju spørsmålene var at de til enhver tid ble oppfattet som klare og lett forståelige, og at det var tydelig hvilket tema som ble tatt opp og hva det ble spurt om. Spørsmålene ble gått igjennom flere ganger for å sikre at de ikke var vektete eller ledende. Det ble også forsøkt å unngå uegnede tekniske begreper (Svartdal, 2009), slik at spørsmålene fikk en mest mulig alminnelig og folkelig form.

Under intervjuet ble det forsøkt å unngå unødvendige oppmuntringer eller avgrensninger av informasjonen fra respondenten. Ulike teknikker ble brukt for for å unngå dette. Blandt annet oppklaringsspørsmål og oppsummering av respondentens svar. Det ble også gjort for å gi respondenten tid til å tenke over hva som har blitt nevnt og eventuelt komme med flere kommentarer eller utdypninger. Respondenten ble derfor aldri direkte påvirket av intervjuer. (Svartdal, 2009). Samtidig får man muligheten til å få med seg noen ekstra data som kanskje uten disse teknikkene ville vært tapt.

Den endelige intervjuguiden hadde ti spørsmål. Det var beregnet til å ta ca 15 minutter i gjennomsnitt, avhengig av hvor mye eller hvor lite respondenten ønsket å snakke rundt de ulike spørsmålene som ble stilt. Et siste "ekstra" punkt ble imidlertid lagt til som avrundning på intervjuet. Her ble respondenten ble spurt om det var feil eller mangler i undersøkelsen, og om han eller hun hadde andre kommentarer til hva som var blitt spurt om i løpet av intervjuet. Nært oppimot alle respondentene i denne undersøkelsen besvarte intervjuet en-til-en, og intervjuet kom alltid samtidig som eller like etter respondenten hadde fylt ut spørreskjemaet.

Utforming og gjennomføring av spørreskjema

Spørreskjemaer er spesielt mye brukt innenfor kvantitativ forskning i psykologien, ettersom spørreskjemaer kan enkelt kunne operasjonalisere og verdisette ulike faktorer og begreper. De er også svært enkle å forstå dersom de settes opp riktig og vil kunne gi god kontroll på ulike variabler fordi forskeren oft er tilstede under utfyllingen. En utfordring knyttet til at forskeren ofte er tilstede er hvorvidt respondenten svarer ærlig og samvittighetsfullt. Spørsmålene i spørreskjemaer er også nødt til å være lettfattelige og konkrete, og avgrenset i omfang, hvilket gjør at de i stor grad kan være overfladiske (Svartdal, 2009).

Spørsmål kan i utgangspunktet formuleres til å gi to ulike svarformer, en svarform kan være fritekst. Da kan respondenten selv formulere sitt svar og komme med flere begrunnelser eller egne svaralternativer. Eventuelt kan forskeren liste opp en rekke svaralternativer som respondenten krysser av. Den andre måten er i skalaform, hvor likert-skala er den mest brukte skalaformen. Likert-skalaer har muligheten til å sette opp en bredde på hvor enig eller uenig, eller hvor sterkt noen opplever at spørsmålet eller påstanden er i en retning. Spørsmålene kan også være snudd, slik at den høyeste scoren til det tilhørende spørsmålet er vektet i motsatt retning (Svartdal, 2009).

Spørsmålene ble kontrollerte ved flere anledninger før de ble ferdigstilt slik at de oppfylte kravene om å være så presise som mulig, slik at besvarelsen ble best mulig. De ble korrigert for tvetydige formuleringer (Svartdal, 2009) og uklart språkbruk slik at det ikke skulle være tvil om hva det egentlig ble spurt om. Ladede ord ble unngått for at respondenten ikke skulle bli påvirket av spørsmålet når de fylte ut skjemaet, samt at ledende spørsmål ble omformulert og korrigert da man er ute etter respondentens upåvirkede mening. Særlig fordi man undersøkte respondentenes verdier og personlige meninger er det viktig at spørsmålene forble nøytrale og innenfor den aktuelle konteksten.

Spørreskjemaet ble 8 spørsmål langt, estimert til å ta 5 minutter eller mindre, dette i tråd med at spørreskjemaer ikke skal være for lange, for da vil respondentene miste interessen og dette vil kunne påvirke at man får avvik fra de svarene respondenten ved et annet tilfelle ville fylt ut (Svartdal, 2009). Spørreskjemaet ble besvart samtidig som, eller før intervjuet.

I undersøkelsen av dette caset var det mest naturlig å bruke likertskala fra 1-5 for å fange opp hvor sterke meninger og opplevelser respondentene hadde i forhold til spørsmålene og

tematikken spørsmålene tok opp. Her var ingen av spørsmålene snudd, slik at 5 var alltid høyeste score i forhold til variabelen som ble undersøkt (se appendix B).

Alle spørreskjemaene ble fylt ut enkeltvis, og bare 6 spørreskjemaer ble fylt ut uten at respondenten også deltok i intervjuet. Intervjuene foregikk i størst grad nær eller i området Mesnaelva og Kroken, de fleste ved hyttene til respondentene på dagtid. To av intervjuene ble gjort hjemme hos respondenten, tre intervjuer ble besvart på kaffeer i Lilehamer sentrum. Med unntak av tre intervjuer, foregikk alle intervjuene i en-til-en-forhold. De resterende tre intervjuene som ikke foregikk en-til-en, ble besvart i par. Disse ble likevel fylt ut på separerte skjemaer fordi respondentene i alle tre tilfeller kom med noe ulik informasjon og vinkling på spørsmålene i forhold til den andre respondenten. Tidspunkt for undersøkelsen av hytteeierne foregikk på dagtid mellom klokken 12 og klokken 16.00. To intervjuer foregikk mellom klokken 16.00 og klokken 18.00.

Sampling av deltagere

Det viste seg ikke mulig å bruke et sannsynlighetsutvalg. I et sannsynlighetsutvalg har alle i en større populasjon lik sannsynlighet for å bli trukket ut (Svartdal, 2009). Dette forutsetter tilgang på dekkende registre over aktuelle personer fra organisasjoner knyttet til Kroken og Mesnaelva. Da dette ble ansett som sensitiv informasjon ble imidlertid slik tilgang ikke gitt. Derfor ble det nødvendig å bruke et ikke-sannsynlighetsutvalg.

Det var selvsagt ønskelig å finne respondenter med noe kjennskap til området, og som derfor kunne forventes å vite om reguleringen av Mesnaelva og planene og rehabiliteringen av Krokendammen. Et kriterium for å kunne delta i undersøkelsen var derfor at respondenten måtte ha en eller annen form for tilknytning til Mesnaelva og Kroken. Dette kunne være som hytteeier, å ha et engasjement i området eller at man på et tidspunkt i livet brukte området.

Fordi det var ønskelig at både hytteeiere og andre fritidsbrukere av området ble godt representert, ble det brukt to samplingsmetoder. Fritidsbrukere av området er ikke nødvendigvis medlem i noen organisasjon, og vil derfor best kunne rekrutteres til undersøkelsen ved et bekvemmelighetsutvalg (Svartdal, 2009). Et par sommeruker ble derfor brukt til å rekruttere respondenter ved å gå langs Mesnaelva og ved kanalen på Kroken, for det meste i tiden mellom 12.00 og 16.00 i helgene og mellom 16.00 og 20.00 i ukedagene. Problemet med denne samplingsmetoden er at man ekskluderer dem som ikke bruker Mesnaelva eller Kroken i den gitte perioden, men som likevel kunne fylt kriteriet om tilknytning til stedet og kunne deltatt i undersøkelsen (Svartdal, 2009).

For å få tak i et tilstrekkelig antall hytteeiere ble det brukt en form for snowball-sampling (Svartdal, 2009). Organisasjonene Bevar Mesnaelva og Kroken, Mesna Velforening og Lillehammer Sportsfiskeforening ble kontaktet, og sa seg villige til å distribuere informasjon om prosjektet for oss. På denne måten unngikk man problemet med personvern knyttet til medlemslistene, og utfordret verken etiske retningslinjer eller norsk lovverk.

Som del av prosjektinformasjonen ble det bedt om at medlemmer tar kontakt for intervju, og at de dessuten formidler informasjonen om prosjektet videre til andre medlemmer. Man fikk da tak i et lite utvalg respondenter, som også kunne henvise andre til undersøkelsen. Etter hvert ble det på denne måten et akseptabelt antall hytteeiere i utvalget.

Det var N=31 respondenter utvalget, 21 menn og 10 kvinner. Den yngste som deltok i undersøkelsen var 25 år, den eldste 79 år. Gjennomsnittalderen var på 53,81 år med et standardavvik på tilnærmet 14,8 år.

Samplestørrelse og alfanivå

Tradisjonelt velges alfanivået ut ifra størrelsen på utvalget og hvor stor feilmargin man kan akseptere (Svartdal, 2009). De to mest brukte alfaverdiene er 0,01 og 0,05, hvor 0,01 typisk har vært brukt i mindre utvalg, ettersom man da ønsker en strengere margin til hvor store deler av resultatene som kan basere seg på tilfeldigheter. 0,05 har vært brukt i større utvalg, fordi det i større utvalg er mer rom for samplingsfeil og andre feilmarginer. Det er likevel ikke en fastsatt regel om hvilke alfanivåer som skal brukes, og alfanivåer, eller toleransnivåer, fastsettes etter hvilke mål man har med undersøkelsen. Er formålet å være mest mulig presis, er et stort utvalg vesentlig, men er det en sterk tendens i et utvalg, kan man nøye seg med færre respondenter.

Gruppen som gjennomførte intervjuet var jevnt fordelt med 11 respondenter i gruppen med fritidsbrukere og 14 respondenter i gruppen definert som hytteeiere eller eiere av eiendom. I spørreundersøkelsen deltok 31 respondenter hvorav 10 kvinner og 21 av respondentene var menn. Ettersom utvalget er lite og denne oppgaven delvis bruker kvalitative data, vil alfanivået bli satt til 0,05. Argumentet for dette er også at de kvalitative dataene vil være med på å forklare variasjonen i utvalget og utdype de tendensene som dukker opp i den kvantitative analysen.

Feilkilder

Feilkilder i denne undersøkelsen kan være at utvalget var noe lite med 31 deltagere i undersøkelsen totalt, fordelt på 25 intervjuer og 31 spørreskjemaer. Fordi utvalget ble gjort med et bekvemlighetsutvalg og ved bruk av snowballing, er det mulig at undersøkelsen ikke har nådd ut til alle aktuelle respondenter. Det var også et flertall menn i studien i forhold til kvinner. Casebeskrivelsen er også basert på artikler fra lokalavisen og rapporter fra Lillehammer kommune.

Analyseresultater fra intervjuer

Gjennom transkriberingen av intervjuene gjort et skille mellom to grupper. Den ene gruppen var gruppen med hobbybrukere eller brukere av Mesnaelva og Kroken som fritidsområde, og den andre gruppen ble definert som hytteeiere eller eiere av eiendom, Kodingen ble gjort i fem forskjellige kategorier.

Den første kategorien, tilhørighet og fritidsaktiviteter, viser til hvilken tilhørighet respondenten hadde til området, og hvilken rolle han eller hun selv opplevde å ha gjennom de aktivitetene som han eller hun foretok seg når han eller hun var ved Mesnaelva og Kroken. Denne koden ble også brukt til å skille mellom eiere av eiendom eller hytteeiere og de som brukte området på fritiden.

Den andre kategorien ble definert som minner og identitet. Minner knyttet til Mesnaelva og Kroken ble telt opp og organisert i denne kategorien. Samme kategorien omfavnet også respondentens kommentarer om egen personlighet knyttet til området, identitet og selvet.

Eidsiva og gjedda ble den tredje definerte kategorien, hvor alle benevnelser hvor Eidsiva spilte en rolle, eller gjedda i Mesnaelva ble tatt opp som tema ble kodet inn.

Fellesskap og sosial kontekst ble også en variabel fordi dette var et tema mange tok opp under intervjuet. Denne koden omfattet respondentens opplevelse av fellesskapet i området, om familien bruker området og om de har venner som bruker eller er knyttet til området. Også spontane møter og samtaler med fremmede ble kodet inn i denne kategorien.

Den siste koden er definert som organisasjon og engasjement. Flere av respondentene var deltagende i ulike organisasjoner som var assosiert med forvaltningen av området eller at de selv hadde mediaerfaring som kunne påvirke deres engasjement. Også engasjementaktiviteter utenfor organisasjoner og utenom media ble kodet inn i denne kategorien.

Felles for begge gruppene var hvilke aktiviteter man holdt på med ved Kroken og Mesnaelva. Særlig turgåing, fiske, skiturer og roing eller padling langs vannet inngikk i deres bruk av området. Til forskjell fra hverandre var hytteeierne mer opptatt av også daglige sysler ved sine hytter. Blandt annet nevnte flere av respondentene fra hyttegruppen at de plukket bær om høsten, leste eller skrev bøker og brukte tid på å pusse opp og stelle rundt hyttene sine. Hytteeierne nevnte ofte at de brukte tid på å hente vann fra elva og hugge egen ved til fyring, fordi hyttene ikke har strøm eller vann. Av fritidsbrukerne var aktivitetene mer rettet mot mosjon, trening og fysiske aktiviteter slik som sykling eller å luften hunden.

I forhold til identitet og minner nevnte hytteeierne i stor grad at de var født og oppvokst på Lillehammer, eller at de hadde brukt området i lang tid, selv om de ikke bodde på Lillehammer. Det ble også skildret mange minner fra barndom og ungdomsår hvor Mesnaelva og Kroken hadde en definert rolle i deres liv, fordi man brukte området til fiske eller hobbyer slik som båt, eller at det var et samlingspunkt for sosialisering med andre venner og familie. Gruppen med fritidsbrukere nevnte også at de hadde minner fra området, men det var færre som hadde minner som gikk like langt tilbake i tid. Det var også færre som oppga at de var bosatt på Lillehammer. I forhold til hvor naturlig det var å nevne Mesnaelva og Kroken når man snakket om seg selv, ble det rapportert mer naturlig blandt hytteeierne enn blandt fritidsbrukerne av området, hvor flere også nevnte at temaet måtte tas opp for at de skulle snakke om området.

Blandt alle respondentene var det svært få som beskrev at de hadde erfaring med å aktivt delta i saker som ble dekket av media. Hos gruppen med hytteeiere var det enkelte som nevnte at de hadde noe mediaerfaring i form av at de tidligere hadde publisert artikler eller leserinnlegg, uten at det var et kriterium at disse hadde sammenheng med saken om rehabiliteringen av Krokendammen og reguleringen av Mesnaelva. Av de som rapporterte at de hadde mediaerfaring, var det et lite utvalg som også var aktive innenfor organisasjoner knyttet til forvaltningen av eller fellesskapet rundt Kroken og Mesnaelva. For gruppen med fritidsbrukere ble det rapportert bare et fåtall som hadde mediaerfaring eller var aktive innen en organisasjon knyttet til området. Liket for begge gruppene var forekomsten av enkeltpersoner som engasjerte seg i området enten ved å arrangere turer i området eller engasjement uttrykt gjennom vedlikeholdsarbeid.

For gruppen med hytteeiere ble det ofte nevnt at de opplevde et fellesskap seg imellom, og at man ofte fikk besøk på hyttene mer enn i byen fordi det ble ansett som mer uformelt. Samtidig ble det også nevnt ved flere anledninger at man ikke hadde behov for å besøke hverandre hyppig for å kjenne på følelsen av å være en del av et fellesskap med mange venner på de nærliggende hyttene. Felles for både gruppen med hytteeiere og gruppen med fritidsbrukere var den betydelige andelen respondenter som opplevde å ha mange venner som var tilknyttet eller brukte området. Venner var gjerne likesinnede med samme interesser i og rundt området, samt at mange brukte området til de samme aktivitetene. Gruppen med hytteeiere hadde derimot en større rapportert andel familie som brukte området enn gruppen med fritidsbrukere.

Begge gruppene uttrykte i stor grad mangel på informasjon rundt saken om at Krokendammen er planlagt å rehabiliteres og hvordan Eidsivas fremtidige planer om hvordan Mesnaelva skal reguleres. Hos hytteeierne var det informasjon om selve saksbehandlingen som ble nevnt som mangelfull, mens gruppen med fritidsbrukere i størst grad anså den generelle informasjonen om saken som mangelfull. Noen i fritidsgruppen påpekte at de knapt visste om at Krokendemningen var planlagt å rehabiliteres. Likt for begge gruppene var at mange som også hadde fisket ved Mesnaelva og Kroken som barn, nå ikke brukte området like mye lenger på grunn av at de oppfattet gjedda som et stort problem og dette var den hovedsaklige grunnen til at de ikke lenger fisket i området.

De viktigste elementene som kom fram i intervjuene var at mange pratet om Mesnaelva og Kroken, menn noe mer aktivt enn kvinner. Alder og hvor lenge en person hadde brukt området var også en god indikator på hvor godt satt inn i saken de var og i hvor stor grad de var knyttet til og identifiserte seg med området. De som kommenterte at området betydde mye for hvem de var, viste også større tendenser til å ha satt seg inn i saken og hadde flere kommentarer om saksbehandlingen enn andre. Begge gruppene pekte på at saken var lite dekket og informasjonen som ble gitt var mangelfull.

Resultater t-test og korrelasjoner

Tabell 1 viser en t-test hvor det måles om det er en signifikant forskjell mellom hvor ofte menn og kvinner diskuterer saken privat. Tabellen viser at $p=0,026$, som er mindre enn alfanivået på 0,05. Det er derfor vist en signifikant forskjell mellom kjønn i forhold til hvor mye man diskuterer saken privat.

Tabell 1

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					95% Confidence Interval of the Difference	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
hvor ofte diskuterer du saken om	Equal variances assumed	,562	,460	- 2,314	29	,028	-,929	,401	-1,749	-,108
kroken og mesnaelva privat	Equal variances not assumed			- 2,401	19,568	,026	-,929	,387	-1,736	-,121

Tabell 1.

Tabell 2 viser korrelasjonen mellom de ulike spørsmålene i spørreskjemaet. Her velges det å følge Cohens forslag om hvordan grader av korrelasjonskoeffesienten skal tolkes (Svartdal, 2009). En $r = 0,1-0,2$ gir i denne oppgaven en svak korrelasjon, $r = 0,2-0,5$ vil være en middels sterk korrelasjon og $r = 0,5-1$ vil bli tolket som en sterk korrelasjon.

En annen korrelasjon viser at alder spiller inn på engasjement og ansvar. Alder har en korrelasjon med hvor engasjert man opplever at man er på $r = 0,537$ og tilfredsstillende signifikans på 0,01 nivå. Dette gir en sterk korrelasjon mellom variablene. Korrelasjonen viser at høyere alder gir en høyere grad av hvor engasjert man er. Alder og hvor stort ansvar respondenten opplevde å ha for området har også en middels sterk korrelasjon på $r = 0,470$,

og med et alfanivå som møtte kravet om 0,01. Høyere alder er forbundet med høyere grad av ansvarsfølelse.

Et annet resultat ga at hvor sterkt man oppfattet seg som Lillehamring korrelerte $r = 0,473$ med hvor engasjert man oppfattet seg selv i saken. Dette ga en middels sterk korrelasjon med signifikans $p = 0,007$, hvilket er lavere enn kravet om alfaverdi på 0,01. Jo sterkere man identifiserte seg som Lillehamring, jo sterkere er engasjementet i saken.

Engasjement korrelerte med flere av de testede faktorene i positiv retning. Den første korrelasjonen var mellom engasjement og hvor mye respondenten diskuterte saken om Kroken og Mesnaelva privat. Her var korrelasjonen $r = 0,715$ og innfridde kravet om alfanivå 0,01 og en høy korrelasjon. Det er derfor mulig å tro at høyere grad av engasjement er forbundet med mer aktiv diskusjon om saken privat. Engasjement korrelerte $r = 0,584$ med hvor mye man diskuterte saken med andre berørte parter, og med et alfanivå på 0,01 var dette en sterk korrelasjon i positiv retning. Hvor engasjert man opplevde seg selv i saken korrelerte også med grad av ansvar man opplevde for området, man kan derfor si at engasjement og ansvarsfølelse øker parallelt. Korrelasjonen ga $r = 0,683$ med et innfridd alfanivå på 0,01, og er derfor en sterk korrelasjon.

Hvor mye man diskuterte saken om Kroken og Mesnaelva privat hadde en sterk korrelasjon på $r = 0,846$ og alfanivå 0,01 med hvor ofte man diskuterte saken med andre berørte parter. Hvor ofte man diskuterte saken privat korrelerte også høyt med hvor stor ansvarsfølelse man opplevde å ha for Kroken og Mesnaelva, med en korrelasjon på $r = 0,760$ og alfanivå på 0,01. Det var også en relativt høy korrelasjon mellom hvor ofte man diskuterte saken privat med hvor offentlig man opplevde at saksbehandlingen hadde vært. Korrelasjonen var på $r = -0,531$, alfanivå innfridd på 0,01-nivå og korrelasjonen hadde negativ retning.

Hvor ofte man diskuterte saken med andre berørte parter hadde en korrelasjon med hvor stort ansvar man opplevde å ha for området på $r = 0,732$, alfanivå tilfredsstilt på 0,01, hvilket ga en høy korrelasjon. Hvor ofte man diskuterte saken med andre berørte parter hadde også en middels korrelasjon med hvor åpen og offentlig man opplevde saksbehandlingen. Korrelasjonen var på $r = -0,450$, alfanivå 0,01, og korrelasjonen hadde negativ retning.

Det var også en korrelasjon mellom opplevd grad av ansvar for området og hvor åpen og offentlig man opplevde saksbehandlingen. Korrelasjonen her ga $r = -0,390$ med alfanivå på 0,01. Dette var derfor en middels sterk korrelasjon i negativ retning.

Det er også interessant å nevne at det også ble gjort funn av faktorer som ikke korrelerte. Blandt annet korrelerte ikke kjønn med hvor åpen og offentlig man opplevde saksbehandlingen, da $r = -0,096$. Det var heller ingen korrelasjon mellom alder og hvor åpen og offentlig man opplevde saksbehandlingen med $r = 0,006$. Det var en veldig svak korrelasjon mellom i hvor stor grad man oppfattet seg selv som Lillehamring og hvor åpen og offentlig man oppfattet saksbehandlingen hvor $r = 0,151$. Derimot var det ingen korrelasjon mellom hvilken grad man opplevde at man var Lillehamring med hvor ofte man diskuterte saken med andre, gitt $r = 0,052$.

hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva privat	Pearson Correlation	,395*	,275	,174	,715**	1	,846**	,760**	-,531**
	Sig. (2-tailed)	,028	,134	,348	,000		,000	,000	,002
	N	31	31	31	31	31	31	31	31
hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva med andre berørte parter	Pearson Correlation	,281	,188	,052	,584**	,846**	1	,723**	-,450*
	Sig. (2-tailed)	,125	,311	,782	,001	,000		,000	,011
	N	31	31	31	31	31	31	31	31
i hvilken grad opplever du å ha et ansvar for det som skjer med kroken og mesnaelva	Pearson Correlation	,190	,470**	,274	,683**	,760**	,723**	1	-,390*
	Sig. (2-tailed)	,306	,008	,136	,000	,000	,000		,030
	N	31	31	31	31	31	31	31	31
hvor åpen og offentlig synes du saksbehandlingen har vært	Pearson Correlation	-,096	,006	,151	-,211	-,531**	-,450*	-,390*	1
	Sig. (2-tailed)	,607	,974	,417	,254	,002	,011	,030	
	N	31	31	31	31	31	31	31	31

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabell 2.

Regresjonsanalyse

I tabell 3a og tabell 3b er regresjonsanalysen gjort for å finne ut om faktorer fra korrelasjonsanalysen kan predikere den avhengige variabelen. Her er opplevd engasjement i saken den avhengige variabel, eller «kriterievariabel» (Svartdal, 2009). Alder, i hvilken grad respondenten oppfatter seg som Lillehamring og hvilken grad av ansvarsfølelse for området respondenten ble brukt som uavhengige variabler eller prediktorvariabler.

I tabell 3a under adjusted r square kommer det frem av tallet 0,561 at de uavhengige variablene står for 56,1 % av målingene som ble foretatt. Det betyr også at 56,1 % av endringene i den avhengige variabelen skyldes variablene alder, grad av oppfattet ansvar og hvilken grad man opplever at man er Lillehamring. Fordi modellen har en høy adjustet r square, har modellen en god forklaringskraft.

Videre viser regresjonsanalysen at både alder og i hvor stor grad man oppfatter seg som Lillehamring har en middels god forklaringskraft på prediksjonen av engasjement. Dette fordi Betaverdien for variabelen alder ligger på 0,254 og variabelen for oppfattet grad av Lillehamring ligger på 0,292. Det er opplevd grad av engasjement som har den sterkeste sammenhengen med grad av engasjement, med en betaverdi på 0,483.

Ettersom alfaverdien er satt til 0,05, er det to faktorer som gir signifikant utslag på regresjonsanalysen. I hvilken grad man oppfatter ansvar for Kroken og Mesnaelva har en signifikans på $p = 0,002$, hvilket gir at sannsynligheten for at dette resultatet beror på feil og tilfeldigheter er 0,2 %. I hvor stor grad man oppfatter at man er Lillehamring har en signifikans på $p = 0,029$, hvilket gjør denne variabelen signifikant i forhold til dets evne til å forklare grad av engasjement. Variabelen for alder er ikke innenfor alfanivået for å være signifikant med $p = 0,076$, men den er heller ikke langt unna å være signifikant. Det kan derfor ikke avskrives at også denne variabelen har relevans.

Tabell 3a

Oppsummert modell av lineær regresjonsanalyse

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,777 ^a	,604	,561	,716

a. Predictors: (Constant), i hvilken grad opplever du å ha et ansvar for det som skjer med kroken og mesnaelva, hvor klart er det at du er lillehamring, alder

Tabell 3a.

Tabell 3b

Lineær regresjonsanalyse^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	,430	,638		,673	,506
	alder	,018	,010	,254	1,844	,076
	hvor klart er det at du er lillehamring	,261	,113	,292	2,313	,029
	i hvilken grad opplever du å ha et ansvar for det som skjer med kroken og mesnaelva	,406	,118	,483	3,445	,002

a. Dependent Variable: hvor engasjert er du i saken om kroken og mesnaelva

Tabell 3b.

Tabell 4a og tabell 4 b viser resultataene for lineær regresjonsanalyse av effekten to andre variabler har på opplevd engasjement i saken. I denne analysen er engasjement fortsatt den avhengige variabelen, men de to uavhengige variablene (eller prediktorvariablene), er hvor ofte man diskuterer saken privat og hvor ofte man diskuerer saken med andre berørte parter.

Av tabell 4a kan det leses av en adjusted r score på 0,477, hvilket gir at variablene som her er målt står for 47,7 % av målingene. Det betyr at 47,7 % av endringene i målingene skyldes hvor ofte respondentene diskuterte saken om Kroken og Mesnaelva privat og hvor ofte de diskuterte saken med andre berørte parter. På grunn av den høye scoren for adjuster r, betyr dette at modellen har en god forklaringskraft.

Det dukker imidlertid opp et interessant funn i tabell 4b, hvor variabelen at man diskuterer saken privat er signifikant med $p = 0,004$. Dette gir at signifikansen er innenfor alfakriteriet i oppgaven på 0,05, men den er også signifikant på 0,01-nivå. Betaverdien for denne variabelen ligger på 0,775, hvilket er en høy betaverdi og man kan si at variabelen kan brukes i stor grad til å predikere graden av engasjement.

Derimot synes det å ikke være noen sammenheng eller prediksjon mellom variabelen hvor ofte man diskuterer saken med andre berørte parter og grad av engasjement. Signifikanscoren for denne variabelen er $p = 0,775$, hvilket ikke er et signifikant funn. Betascoren er også svært lav og variabelen er derfor ingen predikerende variabel for grad av engasjement.

Tabell 4a

Oppsummert modell av lineær regresjonsanalyse

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,716 ^a	,512	,477	,781

a. Predictors: (Constant), hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva med andre berørte parter, hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva privat

Tabell 4b

Lineær regresjonsanalyse ^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1,903	,436		4,364	,000
	hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva privat	,749	,239	,775	3,128	,004
	hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva med andre berørte parter	-,076	,264	-,071	-,288	,775

a. Dependent Variable: hvor engasjert er du i saken om kroken og mesnaelva

Ettersom det var flere tendenser til negativ korrelasjon med hvor åpen og offentlig respondentene opplevde saksbehandlingen, er det her blitt valgt å gjøre en regresjonsanalyse også med avhengig variabel gitt hvor åpen og offentlig saksbehandlingen har vært. De to uavhengige variablene som ble testet som prediktorvariabler opp mot den avhengige variabelen var hvor ofte man diskuterte saken privat og hvor ofte man diskuterte saken med andre berørte parter. Dette fordi disse var de best samsvarierende korrelasjonene.

Resultatet i tabell 5a ga en adjustert r square på 0,230, hvilket betyr at 23 % av målingene som ble foretatt beror på hvor mye respondentene rapporterte at de diskuterte saken privat og hvor ofte de diskuterte saken med andre berørte parter. 23 % av endringene i målingene skjedde på grunnlag av disse variablene. Dette er ikke en sterk, men likevel en god indikasjon på prediksjon.

I tabell 5b kan det leses ut at ingen av de uavhengige prediktorvariablene er signifikante i form av at de kan predikere graden av engasjement. Å diskutere saken med andre berørte parter hadde $p = 0,991$ og en betaverdi på $-0,003$. Det er derfor ingen sammenheng mellom hvor mye respondenten diskuterte saken med andre berørte parter og graden av opplevd engasjement. Med en signifikans på $p = 0,09$ var heller ikke variabelen for å diskutere saken privat signifikant med kravet om alfanivå på 0,05. Det er likevel såpass nærliggende, at man kan si det er en hvis betydning av i hvo stor grad man prater om saken privat, og graden av engasjement. Dette kan man si også fordi betascoren er høy, på $-0,528$. Fordi betascoren går i negativ retning, betyr dette at jo høyere score for hvor mye man prater om saken privat, dess mindre oppfatter man saksbehandlingen som åpen og offentlig. Det er viktig å presisere at det ikke er et signifikant funn, men at det her dreier seg om en sterk tendens.

Tabell 5a

Oppsummert modell av regresjonsanalysen

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,531 ^a	,282	,230	,641

a. Predictors: (Constant), hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva med andre berørte parter, hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva privat

Tabell 5a.

Tabell 5b

Lineær regresjonsanalyse^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	3,086	,358		8,622	,000
	hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva privat	-,345	,196	-,528	-1,756	,090
	hvor ofte diskuterer du saken om kroken og mesnaelva med andre berørte parter	-,002	,217	-,003	-,011	,991

a. Dependent Variable: hvor åpen og offentlig synes du saksbehandlingen har vært

Tabell 5b.

Diskusjon

Det var flere korrelasjoner i resultatene som gir en sannsynlig mening sett sammen, men korrelasjon sier ikke noe om kausalitet, bare at noe samvarierer (Svartdal, 2009). Det kunne derfor ikke uten videre antas at korrelasjoner som alder og i hvilken grad man opplevde seg som Lillehamring kunne predikere graden av hvor engasjert man oppfattet seg i saken. Det samme gjaldt også for flere av de andre variablene som ble målt til å ha en høy korrelasjon med hverandre. At økt alder ble korrelert med økt engasjement, men også at graden av hvor Lillehamring man oppfattet seg å være kan bero på teori om hvor lenge man har brukt området og fått en tilknytning til det. Av intervjuene i denne studien kom det frem at de med høyest alder hadde flest minner og erfaringer fra området. De hadde i høy grad minner fra tidlig barndom og kunne skildre disse i stort omfang. De oppga også at de oppfattet seg i stor grad som Lillehamringer og at de enten hadde bodd på Lillehammer hele livet, bodd på Lillehammer i perioder, eller brukte Kroken og Mesnaelva så fort de var i området. Dette stemmer godt med resultatet fra regresjonsanalysen hvor det å oppfatte seg som Lillehamring og alder var gode prediktorer på økende engasjement. Studien til Hidalgo og Hernández (2001) påpeker at alder har mye å si for tilknytning til sted. De viser til resultater hvor økt alder fører til økt tilknytning til stedet. Dersom økt alder er knyttet til en større grad av tilknytning til sted, vil det være naturlig å ta utgangspunkt i at økt alder vil øke engasjementet i saker hvor det oppstår konflikter rundt forvaltningen av steder. En tanke bak hvordan alder og stedstilknytning påvirker hverandre er hvor lang tid en person har tilbrakt på det gitte stedet, og derav fått tid til å knytte seg til det (Hidalgo & Hernández, 2001).

At graden av hvor Lillehamring man oppfatter at man korrelerer med engasjement kan bero på teorier om regional identitet som utgangspunkt for stedsidentitet. I intervjuene var det mange som oppga at Mesnaelva og Kroken var viktig for Lillehamringene. Dette er en uttalelse som peker i retning av at Kroken og Mesnaelva av mange oppfattes som en del av Lillehammer og en naturlig del av det å være Lillehamring. Flere respondenter oppga at det var mange utover dem selv som brukte Kroken og Mesnaelva, og at dette var et naturlig område å møte andre mennesker. Det var også noen som oppga at også i dag er Kroken og Mesnaelva et naturlig møtepunkt for Lillehamringer. Paasi (2003) viste til i sin artikkel for hvordan regionsidentitet og identitet knyttet til region tradisjonelt ble annsett som personlighet knyttet til forholdet mellom landskapet i en region og harmonien og fellesskapet

mellom innbyggerne der. Dette til tross for at regionsidentitet og stedsidentitet i større grad er blitt knyttet opp mot sosiale konstruksjoner og sosiale prosesser som stedsavgrensning. Videre vises det i artikkelen til forskning som støtter oppunder påstanden om at flere faktorer innenfor en region spiller inn på individenes identitet innenfor regionen, som for eksempel fellesskapets verdier, bl.a. politikk, religion og klasseforskjeller. Dette kan forklare hva som skaper etnoregionalisme. Dersom man går ut ifra at stedstilknytning også kan uttrykkes gjennom etnoregionalisme, hvor tett man identifiserer seg med et sted og innbyggerne på stedet eller innad regionen, kan dette være med på å forklare hvordan det å oppfatte seg som Lillehamring kan påvirke hvor engasjert man er i saken om Mesnaelva og Kroken. Jo sterkere man opplever at man er Lillehamring, jo sterkere oppfatter man at man er engasjert.

Det er også vist korrelasjoner mellom det å snakke om saken privat, det å snakke om saken med andre berørte parter og i hvilken grad man opplever saksbehandlingen. Ut fra analysen kommer det frem at jo mer man snakker om saken privat eller med andre berørte parter samvarierer med at man opplever saksbehandlingen som mindre offentlig. At disse tre variablene korrelerer kan bero på en underliggende variabel om fellesskap og sosiale faktorer som også kan påvirke engasjementet. Gjennom å tolke Kaltenborn sin artikkel (1998) kan man finne grunnlag til å tro at stedstilknytning og tilknytning til lokalsamfunnet kan ha noe å si for engasjementet man opplever i hennhold til miljømessige endringer på stedet. Det nevnes også at små samfunn gjerne er mer knyttet til sine omgivelser, hvilket kan brukes til å trekke retninger mot caset i denne oppgaven der populasjonen av hytteeiere og eiendomseiere utgjør mange individer, men ikke et stort samfunn. Det kan da være mulig å tenke seg at et slikt lite samfunn har sterkere fellesskap som skaper en sterkere tilknytning til stedet og derav et økt engasjement når det oppleves at miljøet er truet av endringer.

Mange respondenter opplevde også et ansvar for området. Dette var respondenter som også oppga at de så seg selv som Lillehamringer og at de hadde mange erfaringer gjennom livet med området. Det var også mange som opplevde å føle et økende ansvar for området ettersom årene gikk, fordi de hadde sett endringene i naturområdet over tid. De husket hvordan ting hadde vært før, og uttrykte et stort ønske om å ivareta området. Etter å ha gått igjennom faktorene som korrelerte i korrelasjonsanalysen, ble det trukket ut noen korrelasjoner som så ut til å kunne passe som prediktorvariabler og kriteriumvariabler. Den første regresjonsanalysen som ble gjort viste at tre faktorer var særlig fremtredende og kunne med tilfredsstillende sikkerhet predikere graden av engasjement. Alder, i hvor stor grad man

oppfattet seg som Lillehamring og følt ansvar for området hadde sterke tendenser til å predikere engasjement. Dette er derfor i god tråd med hva respondentene fortalte under intervjuet. Det er sannsynlig å tro at det kan være fordi alder og hvor sterkt man opplever at man er Lillehamring er parametre i hvor sterk stedsidentiteten er, og at ansvaret for området samvarierer med graden av stedsidentitet.

En annen måte å beskrive stedsidentitet på er i artikkelen til Hammitt et al. (2009). Her beskrives det to typer av identitet til et sted, hvor en måte å se stedsidentitet på er som stedsbånd, mens det andre begrepet er stedstilknytning. Begge begrepene tar for seg det affektive og kognitive ved menneskets tilknytning til et sted, men likt for begge er viktigheten av brukererfaring over tid, eller «experience use history». Innlemmet i dette begrepet er at individer som har brukt et område over betraktlig lang tid, skal ha tilegnet seg en høy grad av kunnskap om området og hvilke aktiviteter som området tilrettelegger for. De har derfor en rikere kognitiv, men også mulig affektiv basis for evaluering av stedet. Respondentene til undersøkelsen i denne oppgaven fortalte ikke bare om mange minner, men også mange ulike aktiviteter knyttet til området, hvor fiske, turgåing, ski og aktiviteter på vannet og ved hyttene var noen av fellesnevnerne. Det kan derfor antas at lokalbefolkningen har gode kunnskaper om området og en rik kognitiv og affektiv basis for sin evaluering av områdets verdi.

Sett tilbake på funnene gjort i regresjonsanalysen, kan det derfor være mulig å trekke en sammenheng mellom alder, opplevd grad av ansvar for området og hvor sterkt Lillehamring man opplever at man er. Alder sier noe om hvor potensielt lang tid en person har kunnet bruke området. Hvor sterkt man opplever at man er Lillehamring sier noe om hvor knyttet til området i og rundt Lilehammer man er. Opplevd grad av ansvar kan ha en sammenheng med begge de førstnevnte faktorene fordi man opplever større ansvar jo lenger tid man bruker i området og jo sterkere man identifiserer seg med lokalsamfunnet. Det er derfor ikke usannsynlig at alder, tilknytning til Lillehammer og opplevd ansvar for området er gode predikatorvariabler for grad av engasjement i saker hvor man står ovenfor et inngrep i en delt ressurs.

Mange av respondentene opplevde at de snakket lite med andre berørte parter om rehabiliteringen av Krokendammen og reguleringen av Mesnaelva. På den andre siden ble det ofte i intervjuene fortalt om at man snakket om saken privat med venner og familie. Det var også en liten forskjell mellom kjønnene i hvem som diskuterte saken mest. Kvinnene i undersøkelsen rapporterte at de i mindre grad diskuterte saken privat enn hva menn gjorde. Det ble foretatt en regresjonsanalyse på i hvilken grad deltagerne i undersøkelsen snakket om saken privat eller med andre berørte parter, hvor det å snakke om saken privat hadde en sterk predikativ tendens. Å snakke om saken privat kan forklares som en predikantvariabel med støtte fra blandt annet artikkelen til Kaltenborn et al. (2008).

Artikkelen beskrev hvordan grad av tilknytning til lokalsamfunnet, avhengighet av økonomi fra turistnæring og miljøorientering i forhold til andre faktorer kunne forklare holdningen til utbygging i området. Det ble i artikkelen gitt gode argumenter for at tilknytning til lokalsamfunnet hadde påvirkning på holdningen til utbyggingen, men det ble og vist at miljøorientering var variabelen som hadde størst innflytelse på holdningen til utbygging av hyttefelt og utleiehytter. Jo høyere score på miljøorientering, dess mindre ønsket man utbygging. Det ble også nevnt at denne holdningen ble mediert av andre variabler slik som hvordan respondentene forventet at utbyggingen ville påvirke stedet og hvilke fordeler som lå i utbyggingen.

Det er særlig med tanke på de medierende variablene om forventet påvirkning og fordeler ved utbygging (Kaltenborn et al., 2008) man kan tenke seg at det å snakke om saken privat kan ha en sammenheng. Når man snakker om saken privat, diskuterer man de ulike aspektene rundt problemstillingen og gjør seg kjent med hvilke sider som ikke er godt nok belyst. Dette kan gi seg utslag i hvor åpen og offentlig saksbehandlingen oppleves, og derav være i et gjensidig forhold med variabler som forventingen til hvilke påvirkninger et ingrep i et miljø har, og hvilke fordeler og ulemper dette vil medføre.

Gjennom intervjuene ble det bedre fremstilt hvordan diskusjon om saken privat kunne ha en påvirkning på hvordan saksbehandlingen ble oppfattet. I spørsmål om hvor åpen og offentlig respondenten syntes saksbehandlingen hadde vært, oppga mange at det hadde snakket med andre i familien, venner eller bekjente om saken. Det var ikke så mange som snakket med saken med andre berørte parter. Det var også en todeling i hvilken type informasjon som man mente var mangelfull, hvor hytteeierne ønsket mer informasjon om selve saksbehandlingen, mens fritidsbrukerne ønsket mer informasjon om saken generelt. Begge gruppene opplevde at

de fikk lite informasjon, og ut ifra intervju spørsmålene viste begge gruppene til at den manglende informasjonen også var en av grunnene til at det oppsto misnøye og negative holdninger til planene om å rehabilitere Krokendammen og den videre reguleringen av Mesnaelva. Dette vistest også gjennom regresjonsanalysen. Økt diskusjon privat om saken var en god predikasjon på at man oppfattet informasjonen som ble gitt som mer mangelfull. Regresjonsanalysen viste også at jo mer man diskuterte saken privat, jo mer økte også engasjementet.

En studie gjort av Vorkinn og Riese (2001) så på stedstilknytning og hva stedstilknytning har å si for bekymringer rundt miljø. I deres studie ble det gjennomført en undersøkelse av grad av stedstilknytning sammen med sosiodemografiske variabler for holdninger knyttet til utbygging av et større vannkraftverk som ville gi store miljøendringer. Deres resultater viste at de private meningene om utbygging varierte veldig mellom respondentene, hvor en tredel var positive til utbyggingen mens nesten 50 % av respondentene var negative til utbygging av vannkraftverket. De fant også ut at stedstilknytning forklarte i større grad forskjeller i holdninger til utbyggingen av vannkraftverket, enn noen av de sosiodemografiske variablene.

Dette danner dermed støttegrunnlaget for tolkningen av holdningene om rehabiliteringen av Krokendammen og reguleringen av Mesnaelva. Mange av intervju besvarelsene var negative til rehabiliteringen av Krokendammen og den videre reguleringsplanen av Mesnaelva. Det var også mange som rapporterte at de fryktet store inngrep og at området ville bli ødelagt. Analysen av de innhentede dataene viser at det er en stor grad av tilknytning til stedet blandt mange brukere, og at mange opplever å ha en høy stedsidentitet til området. Stedsidentitet som predikasjon til engasjement, og som påvirkende variabel på holdninger til rehabiliteringen av Krokendammen og reguleringen av Mesnaelva, får derfor god støtte gjennom Vorkinn og Rieses studier (2001).

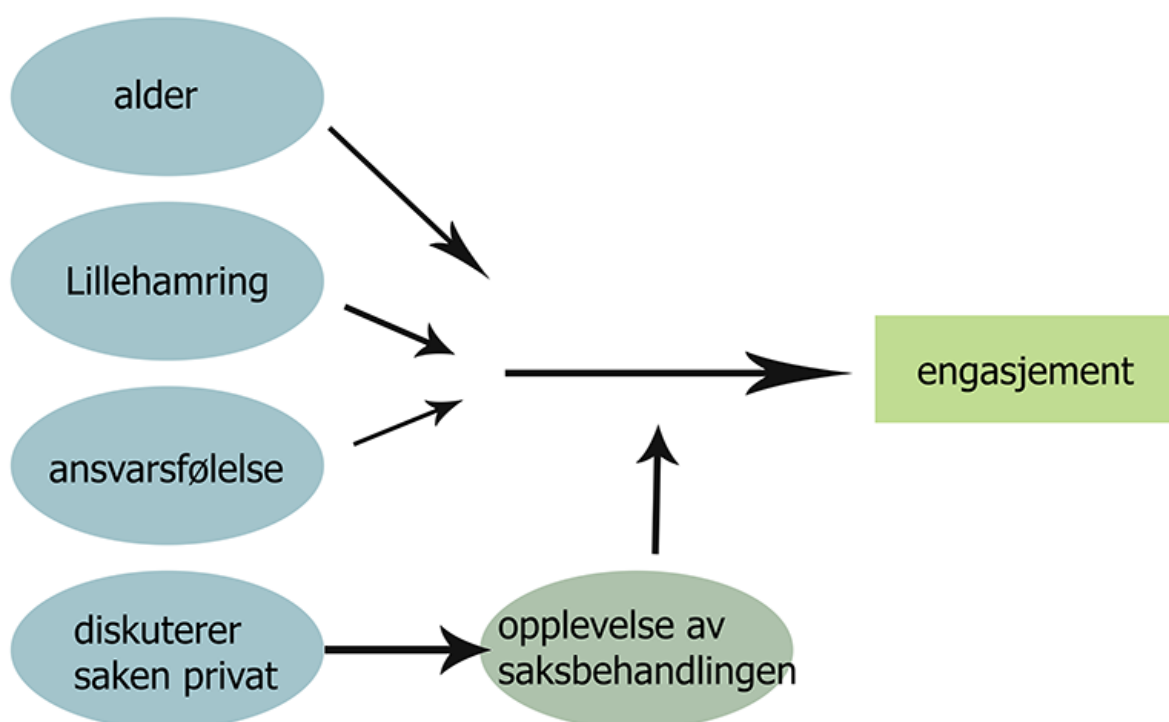
Kopelman, Weber og Messick (2002) studerte betydningen av kommunikasjon i sosiale dilemmaer, og fant ut at kommunikasjon i grupper skaper gruppetilhørighet og solidaritet, og styrker hvor mye medlemmene av en gruppe identifiserer seg med gruppen. De påpekte også at kommunikasjon og diskusjon kan ha en positiv effekt på sosiale dilemmaer. Det var ikke alltid nødvendig med to-sidig kommunikasjon for å likevel kunne skape en positiv effekt. Det var heller ingen informasjonskilder som var bedre egnet enn andre. Hovedfaktoren var at kommunikasjonen ble oppfattet som respekterende og konkret. Kommunikasjon hadde også

den effekten at den kortet ned den sosiale avstanden mellom partene og hadde en positiv effekt på partenes adferd i relasjon til det sosiale dilemmaet eller konflikten de sto ovenfor. Dette gir god støtte til antagelsen om at missnøye med mengde informasjon trigger motstand og øker engasjement hos partene i saken om Kroken og Mesnaelva.

Problemet som dukker opp når det nevnes stedstilknytning og stedsidentitet er hvordan disse begrepene brukes av de som ønsker å gjøre et inngrep i et område, eller ønsker aktivt å beholde et område i sin nåværende tilstand (Williams & Stewart, 1998). Stedsidentitet og særlig stedstilknytning er ikke et begrep som automatisk gir en part mer rett over en annen til å forvalte området. Et av problemene er først og fremst at begrepet «sted» ikke uproblematisk kan avgrense ulike terretorier, men heller er en abstrakt beskrivelse for å definere et område. Stedstilknytning og stedsidentitet er begreper brukt på menneske-naturrelasjonen kognitivt og affektivt, og kan ikke brukes som en regulerende faktor alene. De må heller sees i sammenheng med å forstå prosessen rundt planleggingen av et område. Williams og Stewart hevder i sin artikkel at de som ønsker å beholde et område basert på tilknytning kan volde like mye skade på folks opplevelse av stedet som de som griper inn uten å forstå hvilken verdi stedsidentitet og stedstilknytning har for de involverte partene. Det er derfor rom for å tro at dette er en av faktorene som ofte skaper konflikt mellom ulike aktører med ulike ønsker om hvordan forvaltningen av felles ressurser skal fordeles og behandles.

Forslag til forklarende modell

Gjennom de analysene, resultatene og drøftingene som er blitt gjort i dette studiet, er det mulig å foreslå en modell som viser hovedfaktorene og hovedsammenhengene i hvordan stedstilknytning og stedsidentitet kan ha noe å si for engasjementet i saken om rehabiliteringen av Krokendammen og reguleringen av Mesnaelva. Som figur 1 viser, så er det relasjonene som var mest assosiert med engasjement som ble tatt med i modellen.

Figur 1.

Fordi denne modellen baserer seg på både kvalitative og kvantitative data, oppnås det her en triangulering hvor flere sider av saken belyses fra ulike perspektiver. Fra resultatene i både intervjuene og spørreundersøkelsen var det tre faktorer som særlig var med på å predikere engasjement. Alder, i hvilken grad man oppfattet seg som Lillehamring og i hvilken grad man opplevde å ha et ansvar for området ved Kroken og Mesnaelva. Disse står som variabler som enkeltvis påvirker engasjement i saken.

En annen faktor som også hadde betydning for engasjementet var hvor ofte respondenten diskuterte saken privat. Denne faktoren var signifikant i forhold til hvor åpen og offentlig man

oppfattet saksbehandlingen. Ettersom hvor ofte man diskuterte saken privat også var assosiert med engasjement, er det her lagt frem en teori om at hvor ofte man diskuterer saken privat vil moderere hvor åpen og offentlig man oppfatter saksbehandlingen. Dette vil igjen medføre en modererende effekt på det oppfattede engasjementet. Denne påvirkningen antas å komme i kombinasjon med det allerede underliggende engasjementet som utgjøres av variablene for alder, Lillehamring og ansvarsfølelse. Som sett i resultatene, tenderer økt diskusjon om saken privat til at man synes saksbehandlingen har vært mindre åpen og offentlig, hvilket i sin tur har en styrkende effekt på engasjementet.

Konklusjon

Ut ifra de undersøkelsene som er gjort og de dataene som er samlet inn, viser det tydelig at stedsidentitet og stedstilknytning er sterke underliggende variabler som kan predikere hvilke holdninger og engasjement som oppstår ved konflikter om forvaltning av felles ressurser. Annen forskning støtter teorien om at inngripelser i områder hvor personer opplever å ha en sterk tilknytning, skaper negative holdninger og konflikter. Det er derfor essensielt å forstå hvorfor et sted er viktig for brukerne av området når man foretar konsekvensutredninger og planlegginger av steder. En annen viktig faktor for å unngå konflikt og situasjoner lik sosiale dilemmaer, er kommunikasjon. Dersom nok informasjon gis, vil dette ha en positiv effekt på samarbeidet om forvaltningen av en felles ressurs og det vil bli mindre sannsynlig at det oppstår konflikter.

Denne studien viser også at alder kan predikere engasjement i saker hvor det er snakk om kolliderende intensjoner i forvaltningen av et sted, men at også hvilken grad man identifiserer seg med området og regionen har en særlig påvirkning på engasjementet. Dette kan bero på underliggende variabler om stedstilknytning og stedsidentitet. Også opplevd grad av ansvarsfølelse i forhold til saken og området er en svært god predikant på engasjement i saken.. At man diskuterte saken privat var en god predikant på engasjement, men da best forstått ut ifra at den også påvirket hvor åpen og offentlig man opplevde saksbehandlingen. Hvor åpen og offentlig man mente saksbehandlingen var kan antas å være en latent variabel for engasjement. Ved lite innsyn i saksbehandlingen kan det tenkes at dette fremprovoserer et høyere nivå av engasjement på grunn av opplevd urettferdighet i prosessen.

Stedstilknytning og stedsidentitet er likevel ikke begreper forenelig med enerett på områder, men er beskrivelser på den kognitive og affektive relasjonen mellom menneske og sted. Begrepene brukes best som et måleverktøy i forhold til å finne ut hvorfor og i hvilken grad et område er viktig for lokalbefolkningen og brukerne.

Referanser

- Hammitt, W. E., Backlund, E. A., & Bixler, R. D. (2004). Experience use history, place bonding and resource substitution of trout anglers during recreation engagements. *Journal of Leisure Research*, 36(3), 356-378.
- Hammitt, W. E., Kyle, G. T., & Oh, C-O. (2009). Comparison of place bonding models in recreation resource management. *Journal of Leisure Research*, 41(1), 57-72.
- Hidalgo, M. C., & Hernández, B. (2001). Place attachment: conceptual and empirical questions. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 273-281.
- Jorgensen, B. S., & Stedman, R. C. (2006). A comparative analysis of predictors of sense of place dimensions: attachment to, dependence on, and identification with lakeshore properties. *Journal of Environment Management*, 79, 316-327.
- Kaltenborn, B. P. (1998). Effects of sense of place on responses to environmental impacts. *Applied Geography*, 18(2), 169-189.
- Kaltenborn, B. P., Andersen, O., Nellemann, C., Bjerke, T., & Thrane, C. (2008). Resident attitudes towards mountain second-home tourism development in Norway: the effects of environmental attitudes. *Journal of Sustainable Tourism*, 16(6), 664-680.
- Kopelman, S., Weber, J. M., & Messick, D. M. (2002). Factors influencing cooperation in commons dilemmas: A review of experimental psychological research. *The drama of the commons*, 113-156.
- Kruger, L. E., & Williams, D. R. (2007). Place and place-based planning. *National workshop on recreation research and management. Gen. Tech. Rep. PNW-GTR-698*. Portland, OR: U.S. Department of Agriculture, Forest Service, Pacific Northwest Research Station: 83-88.
- Lillehammer kommune. (2015). *Høring: ombygging av dam ved kroken I mesnavassdraget*. Lillehammer, Norge: Anders Breili saksbehandler.
- Manzo, L. C. (2003). Beyond house and haven: towards a revisioning of emotional relationships with places. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 47-61.
- Matarrita-Cascante, D., Stedman, R., & Luloff, A. E. (2010). Permanent and Seasonal residents' community attachment in natural amenity-rich areas exploring the contribution of landscape-related factors. *Environment and Behavior*, 42(2), 197-220.
- Norconsult. (2014). *Rev. teknisk plan – dammer Kroken*. Sandvika, Norge: Norconsult.
- Paasi, A. (2003). Region and place: regional identities in question. *Progress in Human Geography*, 27(4), 475-485.
- Prohansky, H. M., Fabian, A. K., & Kaminoff, R. T. (1983). Place identity: physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, 3, 57-83.

- Rogan, R., O'Connor, M., & Horwitz, P. (2005). Nowhere to hide: awareness and perceptions of environmental change, and their influence on relationships with place. *Journal of Environmental Psychology, 25*, 147-158.
- Rogan, R., O'Connor, M., & Horwitz, P. (2005). Nowhere to hide: awareness and perceptions of environmental change, and their influence on relationships with place. *Journal of Environmental Psychology, 25*, 147-158.
- Stedman, R. C. (2006). Understanding place attachment among second home owners. *American Behavioural Scientist, 50*(2), 187-205.
- Stubsjøn, I., & Kvasnes, M. (2015). *Samlet saksfremstilling*. Lillehammer, Norge: Lillehammer Kommune
- Svartdal, F. (2009). *Psykologiens forskningsmetoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Uzzell, D., Pol, E., & Badenas, D. (2002). Place identification, social cohesion, and environmental sustainability. *Environment and Behaviour, 34*(1), 26-53.
- Williams, D. R. (2000). Personal and social meanings of wilderness: Constructing and contesting places in a global village. *USDA Forest Service Proceedings*, USA: University of Illinois.
- Williams, D. R., Patterson, M. E., & Roggenbuck, J. W. (1992). Beyond the commodity metaphor: examining emotional and symbolic attachment to place. *Leisure Science, 14*, 29-46.
- Williams, D. R., & Roggenbruck, J. W. (1989). Measuring place attachment: some preliminary results. *Session on Outdoor Planning and Management*. Blacksburg, Virginia: Virginia Polytechnic Institute & State University.
- Williams, D. R., & Stewart, S. I. (1998). Sense of place: an elusive concept that is finding a new home in ecosystem management. *Journal of Forestry, 66*(5), 18-23.

Appendix A

INTERVJUSKJEMA**1. Hvor ofte er du ved Mesnaelva eller på Kroken?**

(sjelden/aldri – et par ganger i året – et par ganger i måneden – et par ganger i uken – annenhver dag – hver dag – sesongavhengig)

2. Hva driver du med når du er i dette området?

(aktiviteter)

3. Hva slags tilhørighet har du til Mesnaelva og Kroken?

(hytteeier, fisker, hobby, mosjonist, etc)

4. Hvor lenge har du brukt dette området?

(fra tidlig barndom – ungdomsalder – mindre enn 10 år – mindre enn 5 år – 1 år/ nylig etablert, etc..)

5a. Er du bosatt i eller ved? Lillehammer? (Ja - Nei)

5b. Hvor lenge du har bodd på Lillehammer?
(fritekst)

6. Har du slektninger som bruker eller er knyttet til Kroken og Mesnaelva?
(fritekst)

7. Har du venner som bruker eller er knyttet til Kroken og Mesnaelva?

8. Når du forteller om deg selv, hvor naturlig er det at du nevner Kroken og Mesnaelva?
(fritekst)

9. Hvilken erfaring har du med å delta aktivt i saker dekket av media?

(ingen deltagelse – få kommentarer i sosiale media – innsendte artikler til aviser - avisintervjuer – tv/radio-intervjuer)

10. Saken har vært, og er fremdeles, under behandling hos blandt andre Eidsiva, Kommunen, Mesna Velforening, samt andre interessegrupper og NVE. Det er vedtatt at rehabiliteringen skal påbegynnes, men saken er midlertidig satt på vent hos NVE. Har du noen kommentarer til saksbehandlingsprosessen og håndteringen av saken hos de ulike interessegruppene?

(fritekst)

10. Det var det hele! Har du noen kommentarer til det vi har spurt om? Er det for eksempel andre ting vi burde ha spurt om, feil eller mangler du vil nevne?
(fritekst)

Avslutning:

Takke for en hyggelig samtale, nevne muligheten til å få resultatet en siste gang, deretter ønske dem en god dag/kveld/helg

Appendix B

STEDSTILKNYTNING OG ENGASJEMENT I LOKALE SAKER.

Som del av en mastergrad i miljøpsykologi ved Høgskolen i Lillehammer, ønsker jeg å undersøke forholdet mellom stedstilknytning og engasjement i lokale saker. Undersøkelsen er beregnet til å vare i 5 minutter, og består av et enkelt spørreskjema og et kort intervju. Ingen andre enn jeg vil få vite hva du har svart. I rapporten vil dessuten alle svar bli anonymiserte, slik at det ikke blir mulig å knytte dem til bestemte personer.

Den lokale saken vi ønsker å se på i denne omgang, er rehabiliteringen av Krokendammen og reguleringen av Mesnaelva. Mesnaelva og Krokendammen er et mye brukt friluftsområde, men har også lenge vært en del av byens kraftproduksjon. Krokendammen ble sist rehabilitert i 1984, og Eidsiva Vannkraft har siden 2013 pekt på et behov for å rehabilitere og flomsikre demningen. Argumentene mot dette har vært bekymringen over de virkningene en slik rehabilitering vil ha på naturområdene i og rundt Krokendammen og Mesnaelva. Før den nye reguleringen av elva på 70- og 80-tallet, og før gjedda kom til elva, var Mesnaelva kjent for sitt gode ørretfiske. I den sammenheng har det i senere tid vært en skepsis knyttet til at reguleringen kan ha bidratt til miljøendringer i elva.

Vi setter stor pris på at du tar deg tid til å besvare undersøkelsen. Dersom du ønsker å få vite hvilke resultater den vil gi, skriver du ned din e-postadresse eller postadresse på det vedlagte arket. Når mastergradsoppgaven er ferdigstilt i august/september vil du da få tilsendt en oppsummering av innholdet. Dersom

du skulle ønske å lese hele mastergradsoppgaven, kan du få den tilsendt som pdf-fil.

Min veileder på mastergradsoppgaven er professor Jo Kleiven. Han kan kontaktes på 99578957 eller på jo.kleiven@hil.no dersom du har videre spørsmål om undersøkelsen.

1. **Alder:**

2. **Mann** **Kvinne**

3. **På en skala fra 1 til 5, hvor klart er det at du er Lillehamring?**

ikke i det hele tatt veldig

1 2 3 4 5

4. **Hvor engasjert er du i saken om Krokendammen og Mesnaelva?**

ikke i det hele tatt veldig

1 2 3 4 5

5. **Hvor ofte diskuterer du saken om Krokendammen og Mesnaelva privat?**

Aldri – sjeldent – hver måned – Hver uke – Hver dag

6. **Hvor ofte diskuterer du saken om Krokendammen og Mesnaelva med andre berørte parter?**

Aldri – sjeldent – hver måned – Hver uke – Hver dag

7. **I hvilken grad opplever du å ha et ansvar for det som skjer med Kroken og Mesnaelva?**

ikke i det hele tatt veldig

1 2 3 4 5

8. Hvor åpen og offentlig synes du at saksbehandlingen har vært?

ikke i det hele tatt

veldig

1 2 3 4 5